

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Reflexe Mnichovské dohody v americké zahraniční
politice**

Bc. Tomáš Hait

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – bezpečnostní studia

Diplomová práce

Reflexe Mnichovské dohody v americké zahraniční politice

Vedoucí práce:

PhDr. Pavel Hlaváček, Ph. D

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

V Plzni, duben 2019

.....

Poděkování:

Rád bych tímto poděkoval vedoucímu mé diplomové práce PhDr. Pavlovi Hlaváčkovi, Ph.D. za cenné rady, trpělivost, ochotu a pomoc při jejím psaní. Dále bych také rád poděkoval své rodině a přátelům za velkou podporu při studiu.

Obsah

Úvod	6
1 Cykly v americké zahraniční politice	13
1.1 Analogie Mnichova	25
1.2 Analogie Vietnamu	28
2 Teorie kulturního traumatu	32
2.1 Pojem trauma v sociálních vědách	34
2.2 Kulturní trauma	35
2.3 Trauma a kulturní trauma podle Jeffreyho C. Alexandera	39
3 Spojené státy americké v období 1945 až 1968	42
3.1. Zahraniční politika USA v období 1945 až 1968	42
3.2 Kulturní tvorba v USA v letech 1945 až 1968	49
4 Spojené státy americké v období v letech 1969 až 1989	56
4.1 Zahraniční politika v období 1969 až 1989	56
4.2 Kulturní tvorba v USA od roku 1969 až do roku 1987	64
Závěr	72
Zdroje	75
Resumé	85

Úvod

Mnichovská konference se konala 29. září 1938. Její účastníci – představitelé Francie, VB, Itálie a Německa – se dohodli na odtržení části území Československé republiky, tzv. Sudet a jejich připojení k Německu. Představitelé ČSR na jednání přizváni nebyli. Široká veřejnost výsledek tohoto jednání vnímala jako zradu ze strany západních mocností. Toto je považováno za velmi významný krok k tvorbě československé společnosti a k náladě ve společnosti. Naopak ve světě tato dohoda vyvolala pocit radosti. Mnichovská dohoda byla zahraničím vnímána jako odvrácení hrozby války. Tehdejší premiér Velké Británie Neville Chamberlain pronesl po příjezdu do Londýna tato slova: „Rád bych řekl, že urovnání československého problému, jehož jsme nyní dosáhli, je jen předeheurou k většímu urovnání, které přinese mír celé Evropě“ (ČT24 2018). Společnost ve Velké Británii byla silně proti válce. V roce 1938 to bylo teprve dvacet let od první světové války, kterou si společnost ve Velké Británii pořád stále pamatovala, rány po ní byly ještě stále moc čerstvé, takže Chamberlain byl doma vítán jako hrdina a v britských médiích sklízel slova chvály. Toto se vzhledem k tomu, jak bylo na politiku appeasementu nahlíženo od roku 1945, může zdát zvláštní. To je důkaz toho, že na historické události se musíme koukat v kontextu doby, kdy se událost stala (ČT 2018).

Konference v Mnichově v roce 1938 se neúčastnily ani Spojené státy americké, které v té době byly vedené prezidentem Franklinem Delanem Rooseveltem. USA v meziválečném období vedly silně izolacionistickou politiku, která se projevovala relativním nezájmem o vývoj bezpečnostní situace ve světě. Je například známo, že i tehdejší prezident USA, který odmítal americký izolacionismus, Mnichovskou smlouvu paradoxně přivítal. Podobně jako veřejnost v celém západním světě ji vnímal jako prostředek k zachování míru. Přesto se v průběhu druhé světové války vnímání Mnichovské smlouvy zcela změnilo. Právě proto americké politické elity se začaly vůči appeasementu vymezovat a začaly využívat tzv. analogie Mnichova v poválečné zahraniční politice USA. Ta nutila politické představitelé neustupovat nepřátelům, kterými v té době byli komunisté. Američtí političtí představitelé také nevyjednávali s diktátory jinak než z pozice síly (Hlaváček 2012).

Americkou zahraniční politiku a Mnichovskou dohodu si lze velmi těžko představit jako slučitelná témata. Mnichovská dohoda měla vliv na geografické rozdělení Evropy, konkrétně Československa. Spojené státy americké jsou geograficky na tisíce kilometrů vzdálené, takže Mnichovská dohoda je nijak neohrožovala. Navíc, Spojené státy americké se v té době do dění ve světě, konkrétně v Evropě nezapojovaly, zůstávaly zdánlivě neutrální. Opak je ovšem pravdou. Tyto témata jsou si velmi blízká. Jestliže se podíváme na zahraniční politiku USA po druhé světové válce, do které se zapojily v roce 194, „Mnichov“ se stal synonymem pro politiku appeasementu, tedy ustupování nepříteli, které nejen že nefungovalo, ale spíše přispělo k vypuknutí dalšího světového konfliktu. Tuto politiku vedla Velká Británie v průběhu 30. let. Politika appeasementu vedla k druhé světové válce a k rozšíření moci Hitlera téměř po celé Evropě. Když se podíváme na jednání tehdejšího premiéra Velké Británie, Nevilla Chamberlaina, on tuto politiku vedl s vizí zamezení konfliktu a udržení mírové situace v Evropě. Navíc si byl vědom, že jeho země, tedy Spojené království Velké Británie a Severního Irska po hrůzách první světové války nejsou připravené na další válku. Politika ustupování nepříteli lze tedy brát také tak, že se Chamberlain pouze snažil získat čas. Chamberlain věděl, že Německo je lépe vyzbrojené. Lze tedy usoudit, že se Chamberlain ustupováním Hitlerovi snažil získat čas na dohnání Německa ve zbrojení (Hlaváček 2009).

Politika appeasementu byla vnímána ve Velké Británii negativně již před samotnou Mnichovskou dohodou. Politiku appeasementu, kterou Velká Británie vedla téměř celá 30. léta, kritizoval Winston Churchill, kterého můžeme považovat za největšího kritika této politiky. Churchill již před rokem 1938 varoval před nacistickým Německem a před následky, které by se mohly dostavit, pokud by Velká Británie pokračovala v politice appeasementu. Churchill zastával názor, že Velká Británie ve 30. letech měla spíše zbrojit a investovat do armády. Toto považoval za jednu z možností, jak případně Hitlera odradit od rozpoutání války. K politice appeasementu se kriticky vyjadřoval také Anthony Eden či Austen Chamberlain, jenž byl nevlastním bratrem premiéra Nevilla Chamberlaina (Dutton 2007). Avšak v období konce druhé světové války, kdy se začaly

dostávat na povrch všechny válečné hrůzy, tak kritika ze strany Churchilla či Edena dostala sílu (Hlaváček 2009).

I když se Spojené státy americké konference v Mnichově neúčastnily, měla konference na tvorbu jejich zahraniční politiky zásadní vliv. Spojené státy americké musely hned po konci druhé světové války čelit zvětšování vlivu Sovětského svazu. Stalin, jakožto vůdce Sovětského svazu, nedodržel dohody poválečného rozdělení světa. Komunismus začal být vnímán jako totalitní ideologie. V americké společnosti se začínala rozmáhat myšlenka, že pokud Spojené státy nevystoupí proti Sovětskému svazu, tak dříve nebo později dojde k další světové válce a Spojené státy do ní budou opět vtaženy. Mnichovská dohoda, o které ve společnosti ve Spojených státech amerických do té doby nikdo moc neslyšel, začala být představiteli brána jako ponaučení, jak zabránit další válce. Dohoda, které se USA neúčastnily, začala mít vliv na jejich tvorbu zahraniční politiky ve zbytku 20. století (Hlaváček 2012). Jak ukazují i události z 21. století, Mnichovská konference má vliv na tvorbu zahraniční politiky USA i v dnešním světě. Konkrétně se jedná o válku v Iráku (Suda 2017).

Takto chápaný odkaz meziválečného vývoje – tedy toho, co bývá některými označováno jako „paradigma Mnichova“ – se podepsal i na americké kulturní tvorbě. I v této oblasti můžeme zaznamenat knihy, divadelní hry, básně a také filmy, které vybízejí aktéry k boji se zlem a neustupování zlu a boji za vznešené právní ideály.

V další části diplomové práce se budu věnovat druhému paradigmatu, který ovlivnil nejen americkou zahraniční politiku, ale také americkou kulturní tvorbu. Konkrétně se jedná o „paradigma Vietnamu“ – které nastává na konci 60. let, na přelomu administrativ prezidenta Johnsona a Nixona.

Je důležité zmínit v jakém stavu se nacházela americká společnost, když vzniklo právě paradigma Vietnamu, tedy na konci 60. let. V 60. letech se právě stále více prosazovala nová generace Američanů, kteří vzešli z baby boomu, který nastal po konci druhé světové války. Tato generace celý svůj život žila v rostoucí hospodářské situaci a rostoucí životní úrovni. Proto se jim představa bojovat proti komunistům zdála zbytečná. Avšak, na rozdíl od generace po první světové válce, tak tato nová generace

Američanů nevolala po izolacionismu. Tato generace se pouze snažila ukázat na rozpory toho, co Spojené státy obhajují ve světě a co v rámci domácí politiky. Spojené státy americké ve světě hlásaly, že je nutné bojovat za svobodu a demokracii. Avšak mladší generace si nemohla nevšimnout toho faktu, že Spojené státy hlásaly ve světě boj za demokracii a svobodu, ale na domácí půdě američtí představitelé přehlíželi trvající rasismus či genderovou nerovnost. V tomto ohledu tak začala být kladena otázka, zda je správný postup, když USA brání své hodnoty v zahraničí, když samy nejsou schopny vyřešit své problémy, ať už rasismus nebo genderovou nerovnost (Hlaváček 2012).

V 60. letech tak byl konflikt mezi novou generací Američanů a starou generací Američanů, kteří zažili světovou válku a aktivní zapojování USA do zahraničních záležitostí podporovali, téměř nevyhnutelný. Tato debata by měla pravděpodobně klidnější průběh, kdyby v tomto období nezačala intervence do Vietnamu. Tato intervence situaci vyhrotila a ve společnosti se sjednotily ideové proudy a ve společnosti vznikla protiválečná fronta (Hlaváček 2012).

Od roku 1945 bylo v americké zahraniční politice paradigma Mnichovu, to můžeme nazvat jako internacionalistické paradigma. Zastánci tohoto paradigmatu prosazovali názor, že je nutné bránit rozšiřování komunismu. Toto přesvědčení trvalo do poloviny 60. let. Ovšem, v 60. letech tedy nastoupila mladá generace, která svoji zemi v boji proti šíření komunismu ve válce ve Vietnamu nepodpořila. Naopak po tvůrcích zahraniční politiky USA požadovaly co nejrychlejší vyjednání míru a stažení amerických vojenských jednotek z Vietnamu (Hlaváček 2012).

Cílem mé práce je analyzovat dopad Mnichovského a Vietnamského paradigmatu ve zkoumaném období na tvorbě zahraniční politiky Spojených států amerických. Začnu poněkud nestandardně, zaměřím se na perspektivu teorie kulturního traumatu. Jinými slovy vycházím z předpokladu, že Mnichovská konference znamenala pro Spojené státy trauma, které se přeneslo do poválečné zahraniční politiky a svým specifickým způsobem také do kulturní reprodukce.

Ve své práci budu k dosažení cíle své diplomové práci používat dvě teorie. První teorií, je teorie kulturního traumatu, kterou zpracoval Jeffrey C. Alexander. Otázka a odpověď

na ni mi pomůže k dosažení cíle této diplomové práce: „Můžeme tedy zahraničně politický cyklus identifikovat i v kultuře? Promítají se zahraničně politické cykly zpětně do kultury?“

Nastává otázka, co to vůbec kulturní trauma je. Podle Jeffreyho C. Alexandera je to takový stav, kdy se společnost domnívá, že čelí nebo v minulosti čelila traumatizující události, která měla či má vliv na jejich myšlení a navždy je v jejich vzpomínkách. Kulturním traumatem je podle autora Alexandera to, když daná událost mění zásadně jejich budoucí identitu. S teorií kulturního traumatu autor přišel s objasněním vztahů mezi na první pohled nesouvisejícími událostmi. Touto teorií se také objasňuje sociální odpovědnost za události a politickou činnost (Jeffrey 2016). Teorii kulturního traumatu se budu více věnovat v první části své diplomové práci.

„O existenci kulturního traumatu mluvíme ve chvíli, kdy si členové kolektivity uvědomí, že byli vystaveni otřesné události, která zanechala nesmazatelné stopy na jejich skupinovém vědomí, navždy jim poznamenala paměť a zásadním a nezvratným způsobem jim změnila budoucí identitu“ (Alexander 2015: 97).

Teorie kulturního traumatu se tedy zaměřuje nejenom na přímé účastníky traumatické události, ale také na kulturní konstrukce, kterou přijali ti, kteří nejsou přímými účastníky události, ale přijali ji a ztotožňují se s přímými účastníky (Giesen 2004).

Druhou teorií, se kterou budu v práci pracovat, je pak teorie cyklu americké zahraniční politiky, kterou zpracoval např. Frank L. Klingber (1952) a Jack E. Holmes (1985, 2021).

V roce 1952 Frank L. Klingber zveřejnil článek, ve kterém tvrdil, že americkou zahraniční politiku můžeme vnímat ve dvou stále opakujících cyklech: extrovertní cyklus a introvertní cyklus. V prvně zmiňované fázi (introvertní) mají Spojené státy inklinují k tomu, co bývá často označováno jako izolacionistická zahraniční politika (Holmes 2021). To znamená, že Spojené státy americké byly v této fázi spíše izolacionisté. V druhé fázi americké zahraniční politiky, kterou označuje Klingberg jako extrovertní, tak Spojené státy v této fázi uplatňují více intro nacionalisticky založenou politiku. Jack E. Holmes na jeho práci poté navázal a rozhodl se tyto dvě fáze ještě více

rozvítet. Holmes začal pracovat s Klingbergovými fázemi. Můžeme najít označení nálady americké zahraniční politiky. Začal se soustředit na to, jestli je možné tyto fáze uplatnit také pro specifitější události či činy. Jeho teorie poukazuje mimo jiné také na konflikt, který je mezi vojensky–politickými zájmy a zahraničněpolitickými náladami amerických voličů (Holmes 1985).

V souvislosti s teorií cyklu americké zahraniční politiky jsem se rozhodl zkoumat období studené války, tedy období od roku 1945, které můžeme považovat za začátek studené války. Konec zkoumaného období jsem se rozhodl stanovit na konec 80. let, které naopak můžeme považovat za konec studené války. V tomto období, tedy od roku 1945 až do konce 80. let, budu zkoumat, jak se analogie Mnichova projevila v těchto cyklech na tvorbu kulturní produkce. Při výběru kulturní tvorby, která velmi často reflektuje svoji dobu jsem si vybíral takovou kulturní tvorbu, která v první části studené války, že byla americká zahraniční politika plně ovlivněna mnichovským paradigmatem. Spojené státy se zajímaly o dění ve světě, chtěly bránit své hodnoty a nikdy nechtěly ustoupit nepříteli. V tomto období je také válka brána jako akceptovatelný nástroj zahraniční politiky a je akceptovatelná také americkou veřejností.

Ve druhé části zkoumaného období, to je takového, které začíná od konce 60. let se ovšem USA dostávají do fáze, ve které zahraniční politiku formuje Vietnamské paradigma. To je takový stav, kdy se USA zdržují vojensko – politické angažovanosti ve světových záležitostech. Spíše řeší své vlastní problémy (ekonomické, rasové, kulturní a jiné). V tomto období jsem se zaměřil na takovou kulturní tvorbu, která reflektovala averzi vůči válce, kde byla válka popisovaná jako zbytečná a špatná věc. V některých případech i zesměšňována a byl spíše prosazován mír, láska a harmonie všech.

V diplomové práci jsem si zvolil teorie cyklů v americké zahraniční politice od Franka Klingberga a teorii kulturního traumatu od Jeffreyho Alexandra. V praktické části této diplomové práci chci ověřit pravost či naopak vyvrátit své teze, když tvrdím, že trauma z Mnichova a Vietnamu se projevuje v americké zahraniční politice stejně jako v americké kulturní tvorbě. Jestliže se jedná o extrovertní cyklus v americké zahraniční

politice, budu se ve své práci snažit demonstrovat, že v tomto období, tedy mezi lety 1945 až 1968 se v kulturní tvorbě tvořila taková filmová či hudební díla, která reflektovala stejné hodnoty jako v americké zahraniční politice, která byla definovaná Mnichovskou dohodou. Jestliže se pak americká zahraniční politika ocitá v introvertní fázi, tedy období od roku 1969 až do roku 1989, tak bychom měli být schopni ve stejném období identifikovat přeneseně stejné hodnoty i v americké kulturní tvorbě. V této introvertní fázi se v americké zahraniční politice projevuje trauma Vietnamu.

Kulturní tvorbu jsem v této diplomové práci omezil na filmy, seriály a populární písničky a také hudební muzikály.

Jako kritérium pro výběr písniček, které jsem použil ve své diplomové práci, jsem si zvolil jejich nejvyšší umístění v nejprestižnější americké hitparádě, konkrétně Billboard Hot 100. Pro výběr písní jsem si vybral takové, které dosáhly alespoň TOP 15 v této hitparádě. Již TOP 15 značila a můžeme říct, že do dnešní doby stále značí, že se ve Spojených státech amerických jedná o velký hit.

Co se týče kritéria pro filmy, zvolil jsem si takové kritérium, že jsem si vybral takový film, který vyhrál Oscara za nejlepší film v roce, ve kterém byl natočen. Respektive při udílení cen v dalším roce, kdy jsou oceňovány filmy z roku předchozího.

Je však potřeba zmínit, že v teorii cyklů v americké zahraniční politice existují takzvaná přechodná období, což můžeme vidět na konci volebního období prezidenta Johnsona a na začátku volebního období jeho nástupce, tedy Richarda Nixona. Další přechodné období můžeme vidět také na konci vlády prezidenta Ronalda Reagana, kdy končila introvertní fáze. Na začátku administrativy jeho nástupce, George Bushe staršího, pak můžeme pozorovat přechodnou fázi, když se blížil nástup extrovertní fáze. Pro kulturní tvorbu přechodná fáze znamenala to, že když americká zahraniční politika přecházela z extrovertní fáze do introvertní fáze, tak v té extrovertní fázi, ve které například válka byla považovaná za přijatelné řešení problémů v zahraničí, tak se objevilo kulturní dílo, které válku odsuzovalo či zesměšňovalo. V přechodné fázi, kdy se pak americká politika přesunovala z introvertní fáze do extrovertní, mohlo vzniknout takové kulturní dílo, které například válku opět oslavovalo, i když se to neslučovalo s touto fází.

1 Cykly v americké zahraniční politice

Autor Klingberg v roce 1952 zveřejnil článek, ve kterém rozděluje do dvou cyklů americkou zahraniční politiku. Můžeme to také označit za nálady, jak představitelé Spojených států amerických byli naladěni ke tvorbě zahraniční politiky (Krejčí 1988). Sám Klingberg myslí těmito dvěma náladami extrovertní a introvertní náladu. Extrovertní fází se myslí takový stav, kdy Spojené státy americké jsou ochotny zvyšovat svůj vliv tím, že budou vojensky, diplomaticky a ekonomicky zvyšovat tlak za jejich hranicemi. Jednoduše řečeno, Spojené státy budou naladěny na zapojování do záležitostí, které se jich přímo nemusí týkat. Naopak druhou fází, tedy fází introvertní, se myslí to, že Spojené státy americké nebudou mít zájem o dění ve světě a budou se soustředit na domácí scénu (Klingberg 1983). Klingberg podle těchto cyklů rozdělil celé dějiny USA, tedy už od roku 1776. Podle tohoto autora byly od roku 1776 až do roku vydání daného článku, tedy do roku 1952, čtyři fáze, které můžeme považovat za introvertní. Tyto fáze podle něj trvaly v průměru 21 let. Ve stejném období, tedy od roku 1776 až do 1952 pak podle Klingberga nastaly také tři fáze, kterým říkáme extrovertní. Extrovertní fáze měla trvat delší dobu, konkrétně to bylo v průměru 27 let (Holmes 2021). Klingberg pro utvoření těchto fází použil projevy nastupujících prezidentů, pravidelné zprávy o stavu Unie, které také vydávali prezidenti. Dále pro stanovení fází či nálad analyzoval programy stran, výsledky voleb, ale také výdaje, které se použily na vojenské námořnictvo (Holmes 2021).

Frank Klingberg (1952:239) při tvorbě teorie cyklů v americké zahraniční politice čerpal především z prohlášení prezidentů Spojených států amerických. Klingberg tato prohlášení považuje za velmi relevantní zdroj informací. Je to z toho důvodu, že prezident USA zodpovídá za vztahy se zahraničím. Prezident Spojených států amerických každý rok v Kongresu pronáší proslov, který nese název *O stavu unie*. Právě tyto dokumenty slouží k základní tvorbě teorie. Zprávy o stavu unie totiž představují dokumenty, které vysvětlují, jak moc se prezident chce zapojovat do zahraničních vztahů ve srovnání s domácí politikou.

Klingberg (1952) se snažil vypočítat kvantitativní měřítko míry extroverze. Výpočty tvořil v procentech. Tyto výpočty dělal tak, že se snažil vyvodit ze zpráv o stavu unie,

kolikrát se v projevu objevily zahraniční vztahy a problémy za hranicemi USA. Můžeme říci, že do tohoto výpočtu bral zřetel i na požadavky prezidentů, na akce v zahraničí, použití vojenských sil v zahraničí a také zda se prezidenti zabývali ve zprávě o unii popisem situace v zahraničí. Tyto výpočty byly provedeny subjektivně. Avšak panuje všeobecné přesvědčení, že panuje s těmito výpočty shoda mezi vědci.

Během voleb je zřejmé, že v průběhu extrovertní fáze vyhrává ta strana, která je v daném období více extrovertně zaměřená. Můžeme říct, že během těchto fází hrála zahraniční politika prim. Avšak během introvertní fáze lze tvrdit, že zahraniční politika naopak hrála podřízenou roli a kladl se větší důraz na domácí politiku. Klingberg (1952) pro zjištění, v jaké fázi zahraniční politiky se USA nacházejí, čerpá z ročních výdajů na námořnictvo. Dává smysl, že kongres v USA bude hlasovat o navýšení prostředků na lodní dopravu v době, kdy Spojené státy budou v extrovertní fázi. Avšak na druhou stranu se může také stát to, že kongres bude hlasovat o navýšení prostředků na námořnictvo s tím úmyslem, že bude chtít zvýšit schopnost obrany před jakýmkoliv útokem.

Pollins a Schweller (1999) dále rozpracovávají Klingbergovu teorii z roku 1952. Tito autoři tvrdí, že Klingberg správně odhadoval náladu americké zahraniční politiky podle zpráv o unii, kterou americký prezident každý rok přednáší. Zájem o dění ve světě ze strany Spojených států úměrně roste s jejich mocí. Lze z vystoupení prezidentů vyzorovat podle cyklické teorie, v jaké fázi se americká zahraniční politika nachází. Z proslovů představitelů USA, především prezidenta USA lze vyzorovat, že když se Spojené státy nacházejí v introvertní fázi, tak hovoří měřitelně méně o zahraničních vztazích a mnohem méně o zahraničních aktivitách USA. Když se Spojené státy nacházejí v extrovertní fázi, prezidenti USA mluví o zahraničních aktivitách USA mnohem častěji. Můžeme říct, že během extrovertní fáze prezidenti USA o zahraničních aktivitách nejenom mluví, ale také je vykonávají. Spojené státy americké během extrovertní fáze provedly 22 územních anexí, buď úspěšných nebo alespoň pokusy o anexi. Během těchto období provedly 102 ozbrojených výprav a 75 pokusů o silný diplomatický nátlak. Jen pro porovnání, během introvertní fáze neproběhla ze strany

USA žádná územní anexe. Bylo provedeno 12 ozbrojených výprav a 23 pokusů o silný diplomatický nátlak.

Teorie nálad v americké zahraniční politiky je založena na šesti po sobě jdoucích tezích (proposition). První takovouto tezí je *názor veřejnosti*. Názor veřejnosti je ve tvorbě americké zahraniční politiky velmi důležitá věc. Názor společnosti dokonce omezuje činy vlády. Teorie cyklů americké zahraniční politiky tvrdí, že společnost určuje parametry, v nichž musí američtí tvůrci zahraniční politiky jednat. Teorie neříká, že společnost určuje specifičnost těch otázek, ale že americká společnost ovlivňuje rozhodovací proces tak, že určí parametry, ve kterých se má americká zahraniční politika pohybovat. Tyto parametry mohou také vycházet právě od tvůrců zahraniční politiky. Avšak jakmile tyto parametry vytvoří či je převezme společnost, společnost již diktuje, jak by měla zahraniční politika USA vypadat. V tomto bodě se nebere zřetel na nová možná rozhodnutí, která mohou být lepší. Pohyby americké zahraniční politiky v rámci vytvořených parametrů pro veřejnost přijatelné a nijak proti tomu nevystupuje. Avšak teorie nepopírá, že se na krátký časový úsek může zahraniční politika dostat mezi parametry, které vytvořila společnost. K tomu dochází především při konkrétních otázkách o krátkodobém veřejném mínění. Pro analýzu teorie jsou však důležitější parametry nálad americké zahraniční politiky než veřejné mínění v konkrétních otázkách. Očekává se, že američtí představitelé budou tvořit takovou zahraniční politiku, aby byla v mezích parametrů, které vytvořila právě americká veřejnost. Avšak američtí tvůrci politiky nemusí politiku utvářet v mezích těchto parametrů. Je však velmi důležité, aby se zaměřili na výsledky dané zahraniční politiky, především konkrétních otázek. Výsledky politiky by měly být v mezích těchto parametrů. Pokud dochází k tomu, že tvůrci zahraniční politiky opakovaně porušují vůli společnosti, jsou ve volbách odstraněni. Odstranění tvůrci zahraniční politiky jsou nahrazeni novými tvůrci, kteří více odpovídají představě společnosti (Holmes 1985).

Druhou propozicí, kterou Jack Holmes (1985) ve své knize uvádí, je *návrh liberálních nálad*, v angličtině *Liberal Moods Proposition*. Tato teze podle Holmese tvrdí, že nálady, mezi kterými se americká zahraniční politika pohybuje, jsou vyjádřením amerického liberalismu. Tyto nálady kolísají mezi extrovertní a introvertní fází a

pravidelně se mezi sebou střídají. Nálady americké zahraniční politiky však mají velké výkyvy. Tyto výkyvy právě nejlépe dokáže vysvětlit americký liberalismus. Když nastane nějaký problém, který musí Spojené státy vyřešit, při analýze tohoto problému můžeme Američany rozdělit do tří skupin. První skupinou by byli reformní liberálové. Druhou skupinou by byli konzervativci. Třetí skupinou je pak kombinace skupin předchozích. Američtí konzervativci a liberálové se velmi často dívají na domácí politiku odlišně. Avšak co se týče zahraniční politiky tyto tábory nacházejí shodu. Obě skupiny konzervativci i liberálové, jsou často nespokojeni s děním v mezinárodních vztazích. Tuto skutečnost se snaží změnit pomocí dvou způsobů. Jedním způsobem je snaha o minimalizaci účasti USA v mezinárodních vztazích. Toto můžeme brát jako tendenci k introvertní náladě americké zahraniční politiky. Druhým způsobem, jak nespokojenost v mezinárodních vztazích řešit je způsob o co největší aktivní účast USA v mezinárodních vztazích. Toto jsou naopak tendence k extrovertní fázi.

Třetí tezí, která ovlivňuje náladu americké zahraniční politiky jsou *zájmy*. Spojené státy mají v zahraniční politice zájmy obecně nadefinované. Je však velmi důležité nadefinovat zájmy Spojených států v mezinárodních vztazích. Zájmy Spojených států amerických v teorii nálad americké zahraniční politiky souvisejí proto, že tato teorie se zajímá o zájmy vojenské a politické povahy. Klingbergova teorie bere také v potaz ekonomické a humanitární zájmy USA. Avšak nepřikládá jim takový význam jako právě vojenským a politickým zájmům. Podle teorie nálad americké zahraniční politiky druhořadé zájmy USA, tedy ekonomické a humanitární zájmy nepodléhají měnícím se náladám. Samozřejmým zájmem USA je udržení jejich územní celistvosti a udržení dobré životní úrovně. Klingbergova teorie odmítá, že by zájmy USA byly tak globální, že regionální zájmy by měly mít minimální význam. Tato teorie naopak tvrdí, že při definování zájmu vždy dochází k uznání zájmů regionálních. Tvůrci americké zahraniční politiky věnují některým geografickým oblastem více zájmu než ostatním oblastem. Mezi tyto oblasti se řadí Evropa, ale také například Jihovýchodní Asie. USA se v Evropě snaží udržet dominantní postavení mezi dalšími mocnostmi, ať už je to Německo, Francie či Velká Británie. Americké zájmy jsou také více směřovány do Jihovýchodní Asie z toho důvodu, že USA chtějí v této oblasti zabránit vládě jedné zemi. Tedy že by v této oblasti vznikl mocný regionální hegemón. To by ovšem

neznamenalo, že by se Spojené státy zajímaly pouze o tyto oblasti. USA mají také své zájmy na Blízkém východě. S touto oblastí se USA snaží mít dobré vztahy tak, aby tato oblast zůstala otevřená pro zájmy USA. Avšak v mezinárodních vztazích začalo docházet k tomu, že stále častěji jsou zájmy USA zpochybňovány. Spojené státy tak musí k nezbytnému zajištění svých zájmů zvýšit aktivitu a činnost v mezinárodním společenství. To ale neznamená, že by aktivita USA musela stoupat. Pokud dojde k poklesu zájmu ze strany USA v zahraničí, aktivita bude klesat (Holmes 1985).

Čtvrtou tezí, kterou Jack Holmes (1985) jmenuje, je *konflikt a zájem/nálada*, která nastává během konfliktu. Podle Holmese existuje rozkol mezi náladami projevenými v liberálně americké ideologii a politickými a vojenskými zájmy Spojených států amerických. Jestliže chtějí USA dosáhnout svých zájmů, je potřeba, aby v drsném mezinárodním prostředí použily určitou míru moci. Ve Spojených státech však liberální orientace na politiku vychází z averze vůči použití moci. Tato liberální orientace ve Spojených státech má také averzi k naplňování vojenských a politických zájmů a cílů USA. Mezinárodní prostředí přesto velmi často po USA vyžaduje, aby do určité míry své zájmy sledovaly. Spojené státy při snaze sledovat své zájmy dělají střídavě příliš málo nebo naopak příliš mnoho. Když se podíváme na Klingbergovu teorii z historického pohledu, tak jedna fáze, ať už introvertní nebo extrovertní skončila nekontrolovanými excesy ve snaze kontrolovat své zájmy. Tyto excesy vedly posunu do opačné fáze. Do té nálady či fáze, do které se po nekontrolovaných excesech přešlo, je vždy nějaký časový úsek, který je vyhrazen k nápravě těchto excesů. Po tomto časovém úseku v dané fázi prochází každá nová fáze zónou zájmu středního rozsahu reality, ve které liberální nálada odpovídá politicko-vojenským zájmům. Nakonec však kolísavá nálada vyústí v překročení realistických zahraničněpolitických zájmů, což připraví půdu pro další fázi.

Pátou tezí je pak *exekutiva a legislativa*. V cyklické teorii během extrovertních fází hraje hlavní roli při tvorbě zahraniční politiky exekutiva. V těchto fázích je společnost nejenom ochotna strpět zapojení USA do mezinárodních záležitostí, ona to dokonce vyžaduje, dychtí po zapojení USA do mezinárodního dění. V extrovertních fázích americký kongres nechává svou moc Bílému domu. Je to zejména z toho důvodu, že

americká veřejnost schvaluje prezidentovy kroky. Kongres je z historického hlediska považován za zdroj amerického izolacionismu. Je to z toho důvodu, že kongresmani chtějí být znovuzvoleni, takže nechtějí tvořit riskantní kroky, které by jejich znovuzvolení ohrozily. Během introvertní fáze je to tedy kongres, který má v těchto fázích větší moc. Během těchto fází kongres uvaluje na činnost zahraniční politiky omezení. Kongres může nejlépe uplatnit svoji sílu zahraniční politiky prostřednictvím své schopnosti říct „ne“. Prezident může naléhat na akci, ale někdy musí přijmout introvertnější politiku, než by si sám přál. Je to z toho důvodu, aby si nezneprátelil kongres (Holmes 1985).

Poslední tezí, který Holmes (1985) uvádí, je *extrémní introverze*. K takovému stavu se může americká zahraniční politika vrátit, i když všeobecná literatura, která se zabývá zahraniční politikou, tuto možnost odmítá. Teorie Klingberga o změnách nálad v americké zahraniční politice ale naznačuje, že vyhnout se extrémní introverzi bude s ohledem na ostatní propozice velice obtížné. Výsledkem tohoto stavu by mohlo být, že by Spojené státy selhaly při plnění svých zahraničních zájmů. Velká část amerického chápání extrémní introverze je založena na historii. Konkrétně se jedná o události, které se udály před čtyřiceti až padesáti lety. V 80. letech 20. století, tedy v době vydání knížky autora Holmese, se americká zahraniční politika dostala do složitější situace. Bylo to z toho důvodu, že k naplnění amerických zahraničních zájmů bylo potřeba více akcí. Toto je situace, která je výsledkem silné americké akce během extrovertní fáze 1940–1968. Extrémní introverze nastává v pozdější fázi kolísavé nálady. Jako příklad si můžeme uvést rok 1983. Ke konci tohoto roku Spojené státy chtěly udržet mírová vojska v Libanonu. V témže roce, tedy v roce 1983, chtěly Spojené státy také umístit rakety v Evropě. Spojené státy měly v plánu sehrát aktivní roli v invazi na karibský ostrov Grenada. Účelem invaze mělo být obnovení pořádku na tomto ostrově. Avšak již na začátku roku 1984 se americká zahraniční aktivita výrazně zpomalila. Když se na tuto náhlou změnu podíváme z historického hlediska, můžeme říct, že tyto pohyby nepředstavují změnu typu zažitého na začátku minulých extrovertních fází. Tyto kroky by mohly být typickými pozdními introvertními úpravami pro předchozí slabost, která postupně prosazovala zvýšené výzvy pro zájmy USA ze strany jiných zemí. Druhým vysvětlením pro takto náhlou změnu aktivity v mezinárodním dění ze strany USA pak

je, že by tato změna mohla být předzvěstí zhroucení minulých vzorů nebo očekávaného návratu k extroverzi. Čas v každém případě ukáže, která interpretace má největší platnost. Pro účely této teorie autor předpokládal, že Spojené státy byly v 80. letech stále v introvertní fázi. Je však třeba zdůraznit, že účelem této teorie je představit jednu interpretaci americké zahraniční politiky k dnešnímu dni a ne činit definitivní úsudky o dlouhodobém významu nedávných událostí nebo předpovídat budoucnost. Pro tvůrce politiky nebo pro vědce, kteří hledají význam v zahraničněpolitické literatuře, může mít tento návrh největší hodnotu.

Jak už bylo řečeno, extrovertní fáze trvá přibližně 27 let. Během studené války by tedy odpovídalo, že rok 1966 či 1967 by měly být právě ty roky, které značí přechod k introvertní fázi. Je opravdu faktem, že za prezidenta Johnsona se ještě v roce 1967 v jeho zprávě o unii řešily mezinárodní záležitosti ze 45 %. O dva roky později, tedy v roce 1969, to už bylo pouze 22 %. Toto můžeme označit za důkaz, že Spojené státy americké vstoupily do introvertní fáze americké zahraniční politiky (Pollins–Schweller 1999). Je zajímavé, že sám Klingberg (1996) rozdělil od roku 1966 či 1967 americkou zahraniční politiku do tří částí. Sám to nazval termínem *Americké hledání míru*. První fáze či část trvala podle něho od roku 1966 či 1967 až do roku 1980. Během tohoto období se Spojené státy snažily vytvořit či najít mír bez vojenských výpadů do zahraničí. Druhou fází byla pak fáze od roku 1980 do roku 1986 či 1987. V této fázi drtivá většina společnosti zůstala i nadále introvertní a nechtěla jakékoliv zapojení USA v zahraničí. Přesto v této fázi začalo docházet k návratu zahraniční politiky jako na začátku 60. let. Spojené státy začaly opět zbrojit. To bylo zapříčiněné expanzí SSSR. Třetí fází pak je období od roku 1986 či 1987, kdy Spojené státy obnovují své jednoznačné postavení ve světě, když dojde k porážení SSSR a USA se stanou dominantní velmocí. Můžeme říct, že od roku 1987 dochází k období extrovertní fáze v USA.

Spojené státy od roku 1941 jsou v náladě extrovertní. Mají tedy chuť se zapojovat do dění ve světě. Spojené státy chtěly v tomto období uplatnit svůj vliv na jiné národy, vyvíjet pozitivní tlak (ekonomický, diplomatický nebo vojenský) za své hranice. Je také zajímavé, že v témže roce došlo k útoku na Pearl Harbor a Spojené státy tak vstoupily do druhé světové války. Klingberg tyto vlny, kdy se americká zahraniční politika střídala

mezi extrovertní a introvertní fází, sám nazval náladami, protože právě extrovertní fáze či nálada by nemohla být dodržována a podporována bez silné emocionální podpory, což vystihuje právě slovo nálada. Toto období konfrontuje s 30. lety 20. století, kdy USA byly ještě ve fázi introvertní, že, tedy nechtěly vyvíjet jakýkoliv pozitivní tlak za svými hranicemi. Fakt, že se Spojené státy v roce 1941 přesunuly do fáze extrovertní byl uznávám nejen vědci, ale i širokou veřejností. Ihned se ovšem objevila otázka, jak dlouho tato fáze bude trvat. Samotné slovo „nálada“ totiž vyjadřuje dočasný stav mysli. Sám Frank Klingberg se snaží přijít na to, jestli ve střídání těchto dvou nálad, tedy extrovertní a introvertní, existuje nějaký trend. Také tvrdí, že už od vzniku USA, tedy od roku 1776, je střídání těchto nálad evidentní a nálady se pravidelně střídají. Od roku 1776 došlo již 7x k vystřídání těchto fází, kdy byly čtyři fáze introvertní a tři extrovertní. Právě poslední extrovertní nálada začala v roce 1941 a trvala do konce 60. let (Klingberg 1952).

Teorie o dvou různých náladách v americké zahraniční politice začala být velmi relevantní v druhé polovině 20. století, konkrétněji v 60. letech. Právě v tomto období, tedy v 60. letech, se Spojené státy americké přiklonily spíše k introvertní fázi. Sám Klingberg toto předpovídal. V 60. letech se americká veřejnost negativně postavila k intervenci ve Vietnamu. Tato fáze přišla po extrovertní fázi, která trvala od začátku 40. let, tedy přibližně od období, kdy se Spojené státy americké zapojily do druhé světové války. Podle dalších autorů, ale i samotného Klingberga další změna v americké zahraniční politice měla přijít v 80. letech, konkrétně v druhé polovině této dekády (Krejčí 1988). Když se dnes podíváme na historické události, které se staly v 80. letech, ať už mluvíme o vojenské intervenci SSSR do Afghánistánu, či o válce v Perském zálivu, můžeme usoudit, že v tomto období se Spojené státy opět začaly o dění ve světě více zajímat a teorie cyklů v americké zahraniční politice tak fungovala.

Americká veřejnost se téměř ihned po první světové válce uchýlila k izolacionismu. Po druhé světové válce americká veřejnost byla naladěna k intervencionalismu. Tento obrat nastal poměrně velmi rychle, protože podle průzkumů, které proběhly ve Spojených státech amerických v roce 1937, tedy již téměř dvacet let po první světové válce, 71 % americké veřejnosti považovalo zapojení Spojených států do téže války za chybu.

V témže průzkumu se také 94 % americké společnosti vyjádřilo k tomu, aby se USA nezapojovaly do žádné zahraniční války (Petrovskaja 1977: 110). Po roce 1945, tedy po druhé světové válce, a tedy i v období, kdy v USA začínala extrovertní nálada, už byla tato historická událost vnímána zcela a rapidně jinak. Když proběhl v říjnu 1945 průzkum a veřejnost byla dotazována, zda by lidé souhlasili se zapojením Spojených států amerických do první světové války, 71 % respondentů odpovědělo kladně. V roce 1937 to ovšem bylo pouze 19 % (Gallup 1972). Podle Krejčího (1988), který odkazuje na Klingberga, vysvětlení bylo velmi jednoduché. Právě první světová válka spadala do poslední období extrovertní fáze a izolacionismus, který přišel téměř ihned po této válce, je jasným důkazem nástupu introvertní fáze. Jak sám Krejčí upozorňuje, musíme do tohoto tvrzení započítat také to, že Spojené státy americké měly po druhé světové válce jiné cíle než po první světové válce. Je také důležité zmínit i to, že po válkách moc USA strmě rostla, především po té druhé, a byly zde určité předpoklady pro naplňování poválečných cílů.

Už v průběhu druhé světové války se začala tvořit forma nové mezinárodní organizace, která po ukončení války měla sloužit jako prevence další světové války a nahradit nefunkční Společnost národů. V březnu 1945 ve Spojených státech amerických proběhl průzkum, který se ptal americké veřejnosti, zda se mají Spojené státy stát členem mezinárodní organizace, která bude ochraňovat světový mír. Na tuto otázku kladně odpovědělo 81 % respondentů (Gallup 1972). I zde můžeme vidět rozdíly v cyklech americké zahraniční politiky, když po první světové válce byla v americké veřejnosti jasná nechuť a neochota vstoupit do Společnosti národů, kam také USA tehdy nevstoupily. Toto můžeme považovat za trvalý jev ve veřejném mínění americké společnosti. I když velmi brzo po vstupu do OSN americká veřejnost začala být nespokojená s prací OSN. Americká veřejnost byla nespokojena s negativní změnou v mezinárodních vztazích v polovině 20. století. Dále se veřejnosti nelíbilo také to, že ze spojenců během druhé světové války se nyní stali nepřátelé. Mluvíme zde o Sovětském svazu a o Číně. Naopak nepřátelé během téže války – Německo, Japonsko a také Itálie, nyní byli vnímáni jako spojenci. Přesto chuť opustit OSN byla potlačena chutí v OSN zůstat a hledat cesty ke zvýšení jejich pravomocí (Krejčí 1988).

Můžeme říct, že v kuloárech amerických představitelů a tvůrců americké zahraniční politiky nastaly obavy, aby se veřejnost, která jak je zřejmé na zahraniční politiku vliv, nepřiklonila opět k introvertní náladě. V tomto ohledu ovšem zafungovala buržoazní propaganda. Propaganda vytvořila antisovětskou a antikomunistickou hysterii, která posloužila k tomu, aby zde byla udržena extrovertní fáze i po válce v otázkách zahraniční politiky. Hlavním nepřítelem se stal Sovětský svaz. (Batalov–Malašenko–Melvil 1985: 94). Buržoazní propaganda budovala nedůvěru v Sovětský svaz už v průběhu druhé světové války. Podle průzkumů, které proběhly v listopadu roku 1944, tak pouze 44 % respondentů odpovědělo pozitivně na to, zda je zde šance věřit ve spolupráci Spojených států amerických a Sovětského svazu po konci války (Gallup 1972). Jak klesala víra ve spolupráci mezi USA a SSSR lze také vidět na průzkumech autora Schuylera Fostera (1983: 42), který uváděl, že na stejnou otázku v září 1945 odpovědělo 52 % respondentů kladně. Můžeme pozorovat lehký nárůst, což mohlo být způsobeno tím, že bylo krátce po konci války a radostná nálada ve společnosti byla na velmi vysoké úrovni. Ovšem již následující měsíc na tuto otázku odpovědělo kladně pouze 40 %. V březnu následujícího roku, tedy roku 1936, to bylo 34 % kladně odpovídajících zástupců veřejnosti. V červnu 1946 to už bylo pouze 30 %. Důvěra ve spolupráci mezi Spojenými státy a Sovětským svazem v americké veřejnosti nejvíce klesla v březnu 1947, kdy na otázku, zda věří ve spolupráci mezi těmito zeměmi, odpovědělo kladně pouze 25 % respondentů. V dalším průzkumu, na který odkazuje autor Gallup (1972), se v březnu 1948 vyjádřilo 73 % dotázaných, že politika Spojených států amerických je vůči Sovětskému svazu nedůrazná. To jasně ukazuje, že antikomunistická propaganda ve Spojených státech amerických fungovala téměř dokonale. Sovětský svaz se v očích veřejnosti pomalu ale jistě stával nepřítelem číslo jedna a představitelé Spojených států amerických tak mohli utvářet extrovertní

zahraniční politiku, do níž po druhé světové válce patřil Marshallův plán¹, Trumanova doktrína² a také vznik NATO³ (Krejčí 1988).

Na vlně namířené proti komunismu a Sovětskému svazu, kdy americká veřejnost a také američtí představitelé a tvůrci politiky USA byli naladěni na extrovertní fázi Klingbergových cyklů a také kdy si američtí představitelé nemohli dovolit ustoupit komunistickému režimu Sovětského svazu či jeho rozšíření, začala válka v Koreji a pak také v 60. letech válka ve Vietnamu. Na těchto válkách můžeme vidět, že teorie o cyklech v americké zahraniční politice Franka Klingberga platí i pro tyto dvě války, které pro tvorbu zahraniční politiky USA měly v následujících letech velký vliv (Krejčí 1988). Na začátku 50. let, tedy na začátku Korejské války, byla americká veřejnost nakloněna k nutnosti bojovat ve válce, když se pro tuto válku kladně vyjádřilo v srpnu 1950 66 % dotazovaných. Ale již v prosinci téhož roku to bylo pouze 39 %. Co se týče války ve Vietnamu, tato válka byla v roce 1965 podporována 61 % dotázaných. Od února roku 1968 pak nesouhlas s válkou ve Vietnamu v průzkumech překročil souhlas, a tak tomu bylo až do roku 1971 (Mueller 1985). Tato velká změna vůči válce ve Vietnamu by na první pohled odpovídala Klingbergovým cyklům, kdy se v druhé polovině 60. let začala objevovat spíše introvertní fáze americké zahraniční politiky. Pak ovšem nastává otázka, proč začala být i válka v Koreji už v průběhu války mezi veřejností tak nepopulární. Válka v Koreji se odehrávala v extrovertní fázi. V době Korejské války byl prezident Harry S. Truman, který právě během této války se stal

¹ Marshallův plán byl plán amerického ministra Georga Marshalla na komplexní obnovu zdecimované Evropy po druhé světové válce. Spojené státy daly do Evropy balíčky v hodnotě přesahující 12 miliard dolarů. Balíčky byly ve formě materiálů, strojů, potravin a dalších surovin. Tento program byl velmi úspěšný a pomohl západním zemím k obnově svých ekonomik. Východní blok, včetně Československa se tohoto plánu neúčastnil (Strouhalová 2017).

² Prezident Harry S. Truman jeho doktrínou vytvořil takovou politiku USA, že v případě jakéhokoliv ohrožení ze strany zahraničních autoritářských režimů, tak USA neváhaly a poskytly diplomatickou, vojenskou a ekonomickou asistenci právě takto ohroženým zemím (United States Department of State nedatováno).

³ Severoatlantická aliance vznikla v dubnu 1949, kdy představitelé Belgie, Francie, Lucemburska, Nizozemska, Spojeného království, USA, Kanady, Dánska, Islandu, Itálie, Norska a Portugalska podepsali Washingtonskou smlouvu. Jedná se o systém kolektivní bezpečnosti. Členové NATO se vždy soustředilo na zajištění bezpečí. Organizace do dnešního dne funguje (Ministerstvo obrany České republiky nedatováno).

velmi nepopulární. Právě z tohoto důvodu se i Korejská válka v americké veřejnosti stala nepopulární (Gallup 1972).

Extrovertní fáze, která historicky sedí na vstup Spojených států amerických do druhé světové války, začala v roce 1941. Ale ještě předtím tvorba zahraniční politiky USA byla ovlivněna introvertní fází. Za vrchol introvertní fáze v meziválečném období můžeme považovat administrativu Franklina Roosevelta. Respektive jeho první období. Během tohoto období, konkrétně v roce 1935, byl schválen akt o neutralitě (Klingberg 1952).

Avšak již v roce 1937 prezident Roosevelt připravoval veřejnost Spojených států amerických na příchod extrovertního cyklu americké zahraniční politiky. Prezident v roce 1937 sledoval horšící se bezpečnostní situaci v Evropě. Na základě horšící se situace v Evropě vyhlásil, že jakákoliv agresivní země bude izolována. V roce 1940, tedy v roce, který je považován jako pomalý nástup extrovertního cyklu americké zahraniční politiky, se opravdu postoj USA k druhé světové válce změnil. Stalo se tak na základě situace v Evropě. Právě v roce 1940 padla Francie. Avšak Roosevelt nemohl se situací téměř nic dělat, protože vlna izolacionismu byla především v americkém senátu stále velká. To se ovšem změnilo v prosinci 1941, kdy Japonsko napadlo Pearl Harbor a Spojené státy vystoupily z izolacionismu (Klingberg 1952).

I když se Spojené státy americké zapojily do druhé světové války až v roce 1941, za oficiální začátek extrovertního cyklu můžeme považovat už rok 1940. Právě v tomto roce, tedy v roce 1940, se Spojené státy předběžně dohodly s Velkou Británií o pronájmu padesáti amerických torpédoborců Velké Británii. Jako výměnou měly USA dostat možnost na 99 let pronajímat oblasti v Newfoundlandu a dalších oblastí v britských koloniích. Spojené státy tyto oblasti chtěly využívat k vytvoření vojenských základen. Roosevelt si uvědomoval, že pokud nacistické Německo napadne USA, tyto vojenské základny by pomohly západní polokouli ochránit. Tyto dohody byly oficiálně stvrzeny v roce 1941, když byly finální dohody mezi USA a Velkou Británií podepsány americkými a britskými představiteli (Higgins 2006).

Po druhé světové válce nastala ve Spojených státech amerických otázka, zda se USA vrátí zpátky k izolacionismu, který představitelé Spojených států praktikovali

v meziválečném období. Studia ukázala, že od vzniku Spojených států, tedy od roku 1776, se střídají extrovertní a introvertní cykly, takže se dalo očekávat, že po druhé světové válce nastane právě extrovertní fáze. V meziválečném období, tedy od roku 1919 až do roku 1940 byla americká zahraniční politika ovlivňována introvertní náladou zahraniční politiky. Tyto cykly také vyjadřují náladu ve společnosti. Společnost ve tvorbě zahraniční politiky USA hraje velkou roli (Klingberg 1979).

V teorii cyklů v americké zahraniční politice je důležité mít na paměti, že i když nová administrativa mohla začít vést novou politiku, neznamenalo to okamžitý přechod do jiné fáze cyklu zahraniční politiky. Posun mezi jednotlivými fázemi trval několik let (Klingberg 1952).

Americká zahraniční politika si tedy prošla během studené války dvěma cykly americké zahraniční politiky. Prvním cyklem, byl cyklus extrovertní. Tímto cyklem byla tvorba americké zahraniční politiky ovlivněna v letech 1941 až 1969. Toto období také můžeme nazývat jako období analogie Mnichova. Druhým cyklem, tedy introvertním, si Spojené státy procházely od roku 1969. Tento introvertní cyklus poté setrval v americké zahraniční politice až do roku 1988. Pro tento cyklus se používá název „analogie Vietnamu“. Těmto analogiím se budu později v práci věnovat.

1.1 Analogie Mnichova

Jeffrey Record (2006) ve své publikaci tvrdí, že Mnichovská dohoda ovlivnila rozhodování mnohých prezidentů během studené války v několika situacích, které bychom mohli brát jako možný appeasement. Autor těmito situacemi myslí například počínání prezidenta F. D. Roosevelta během druhé světové války nebo útoky Severní Koreje na Jižní Koreu, které vedl ke Korejské válce. Autor ale také myslí na situaci ve Vietnamu, kdy Severní Vietnam útočil na Jižní Vietnam. Tyto krize museli řešit Rooseveltovi nástupci, jmenovitě Truman, Eisenhower či JFK.

Winston Churchill patřil mezi největší kritiky politiky appeasementu, a tak je jasné, že se stal jedním z prvních politiků, který tuto politiku veřejně odsoudil. Churchill veřejně odsuzoval politiku jeho předchůdce na místě premiéra Velké Británie, tedy Nevilla

Chamberlaina. Chamberlain vedl politiku ústupků, vedl tedy politiku appeasementu. Churchill kritizoval svého předchůdce, že ustupoval nepříteli v domnění, že zabrání druhé světové válce, ovšem stal se přesný opak a Hitler v roce 1939 napadl Polsko, čímž začala druhá světová válka (Churchill 1946). Churchill považoval ustupování tyranovi, v tomto případě Hitlerovi, za něco nepředstavitelného. Ve svém proslovu ze 13. května roku 1940, řekl: „Máme před sebou těžkou zkoušku, nejbolestnější ze všech. Máme před sebou mnoho, mnoho dlouhých měsíců boje a utrpení. Ptáte se, co je naší politikou? Odpovím: Vést válku na moři, na zemi a ve vzduchu s veškerou naší mocí a veškerou silou, kterou nám Bůh může dát; vést válku proti obludné tyranii, nejtemnějšímu a nejžalostnějšímu seznamu lidských zločinů v dějinách. To je naše politika. Ptáte se, co je náš cíl? Mohu odpovědět jediným slovem: Je to vítězství, vítězství za každou cenu, vítězství navzdory veškeré hrůze, vítězství, jakkoli k němu může vést dlouhá a těžká cesta; protože bez vítězství nepřežijeme“ (Churchill 1940). Mezi řádky lze vyčíst, že jediným způsobem, jak porazit Německo je síla. Churchill tvrdil, že kdyby se Hitlerovi před druhou světovou válkou neustupovalo a naopak se proti němu zakročilo, k válce vůbec nemuselo dojít.

Churchill se několikrát nechal slyšet, že v dějinách nebylo války, které by se dalo předejít snáz než právě druhé světové válce. Churchill se také stal jedním z prvních politiků, který začal vytvářet analogii světového systému před válkou a po ní (Churchill 1946).

Američtí představitelé po druhé světové válce začali tvořit politiku tak, aby nedošlo k opakování Mnichova. Američtí představitelé tedy začali vést politiku, která měla tři pravidla. Prvním pravidlem bylo vystupování z pozice síly ve vyjednávání. Druhým pravidlem bylo, že vítězství se dosáhne pouze vojenskou silou. Třetím pravidlem pak bylo nebát se vojenskou sílu ukázat. Už v roce 1945 se USA vojenskou sílu nebály ukázat, když v září téhož roku svrhly atomovou bombu na Japonsko a donutily jej tak ke kapitulaci. Mnichov začal být ve Spojených státech chápan jako ukázka slabosti, ustupování nepříteli. Jak se ukázalo v Evropě, tak tzv. politika appeasementu k zabránění války nevede, ale spíše naopak. Právě i kvůli této politice Hitler získal dostatek času na nabrání sil na začátek druhé světové války. Američtí představitelé po

druhé světové válce začali tvořit více extrovertní politiku, když chtěli zabránit bezpečnostní analogii z Mnichovské dohody. Dalším důvodem pro tvorbu této politiky byl fakt, že chtěli reagovat na selhání americké izolacionistické politiky, kterou vedly od první světové války. Tato politika je měla ochránit před další válkou. Jak již ale víme, nestalo se tak. Spojené státy do druhé světové války byly vtaženy Japonskem, když právě Japonsko v roce 1941 napadlo leteckou základnu Pearl Harbor (Hlaváček 2012).

V roce 1945, po skončení druhé světové války se američtí představitelé, ale i americká veřejnost přiklonili k tomu, že Spojené státy americké by se měly ve světě více zapojovat. Spojené státy přišly s vizí, že budou bránit demokracii a svobodu ve světě. Otázkou ovšem bylo, kdo se stává po druhé světové válce tímto vyzyvatelem. Tato otázka byla vyřešena tzv. Dlouhým telegrafem⁴, který napsal George Kennan. Kennan v tomto telegramu, popsal situaci v poválečné Moskvě. Svým nadřízeným ve Washingtonu v telegramu vzkázal, že jediné, čemu Stalin rozumí, je vojenská síla a neústupnost. Kennan tento telegram sepsal jako reakci na Stalinův projev z února roku 1946, během kterého dal najevo, že kapitalistické země nemají šanci dosáhnout míru. Stalin považoval konflikt mezi kapitalismem a socialismem za nevyhnutelný. Americké představitele tento projev velmi znejistil. Prezident Truman byl oproti Rooseveltovi přece jenom větší realista, co se týče Stalina, ale i tak byl Kennanův telegram pro něj šokem. Kennanův telegram stanovil, že vyzyvatelem Spojených států amerických se stane Sovětský svaz a posléze jeho šíření komunistické ideologie (Sedmidubský 2015).

Mnoho odborníků se v meziválečném období přiklánělo k tomu, že politiku appeasementu je možno považovat za relativní nástroj zahraniční politiky. Ovšem události ve 30. letech tuto politiku zdiskreditovaly. Když se začaly odkrývat hrůzy druhé světové války, bylo tedy jasné, že politika appeasementu je nefunkční, politici po celém světě začali odkazovat na poučení z politiky ustupování. To můžeme nazývat paradigmatickým Mnichovem neboli analogií Mnichova (Hlaváček 2014: 195).

Sovětská ideologie byla Spojenými státy americkými považována za nebezpečnou a agresivní. Jak už bylo řečeno, američtí představitelé po druhé světové válce vedli

⁴ Telegram George Kennana získal přezdívku Dlouhý telegram, protože obsahoval více než osm tisíc slov. Na diplomatickou poštu to bylo nezvyklé obsáhlé (Sedmidubský 2015).

politiku, která měla zabezpečit analogii Mnichova. Z toho vyplývalo, že agresory, v tomto místě Sovětský svaz, je potřeba porazit a ničit. V žádném případě se podle analogie Mnichova nesmělo se Sovětským svazem jednat či mu ustupovat. Kdyby se tomu tak dělo, Spojené státy americké by dříve nebo později byly zataženy do dalšího krvavého konfliktu (Kaplan 2007).

Spojené státy americké začaly vést po druhé světové válce tedy agresivní politiku vůči Sovětskému svazu. Tato politika byla inspirována politikou paradigmatu Mnichova. Tedy taková politika, která říká státu, že je vždy lepší proti tyranovi vystupovat z pozice síly. Je také velmi důležité, aby tyran byl zcela poražen a nepřistoupit k vyjednávání, dokud nebude plně zničen. Je zcela nepřijatelné, aby stát, na tomto místě Spojené státy americké, dělal jakékoliv kompromisy vůči tyranovi. Případný kompromis totiž zvyšuje riziko zatažení do konfliktu. Případný konflikt by byl mnohem větší a finančně nákladnější, než kdyby se tyranovi neustupovalo. Toto také můžeme brát jako poučení z druhé světové války, tedy neustupovat a nevyjednávat s tyrany. Spojené státy považovaly za důležité, aby začaly jednat a podnikat kroky hned, protože poté, stejně jako s Německem, i se Sovětským svazem by mohlo být poté již pozdě. USA přiznávaly, že svoboda celého světa je v ohrožení kvůli nástupu nové tyranie, tedy ideologie Sovětského svazu. Američtí představitelé přirovnali poválečné období k meziválečnému období, konkrétně ke 30. letům 20. století. Podle nich svět čelil stejnému nebezpečí jako před druhou světovou válkou, tedy ve 30. letech 20. století.

1.2 Analogie Vietnamu

Lze vidět, že analogie Mnichova zahraniční politika amerických prezidentů po 2. světové válce. Můžeme říct, že zahraniční politika prezidentů od Trumana až po Johnsona byla ovlivněna právě Mnichovským paradigmatem. Američtí prezidenti analogii Mnichova využívali k ospravedlnění politiky vůči Sovětskému svazu během studené války. Nemohli si dovolit ustoupit, vést politiku appeasementu vůči komunistům. Žádný prezident během studené války nechtěl být ten první, který komunistům ustoupí. Ovšem je nutno říct, že i prezidenti i 70. letech a dále byli nadále Mnichovem ovlivňováni. Na konci 60. let ovšem analogie Mnichova narazila,

konkrétně ve válce ve Vietnamu. Spojené státy nebyly schopny ve Vietnamu dosáhnout vítězství. Můžeme říct, že tuto válku vyhrávaly, počty obětí byly rapidně vyšší na straně Vietnamu. Vietnam se přesto vše nebyl ochoten vzdát a Spojené státy tak do této války zabředly. Válka začala být velmi nepopulární a vedlo to k vytvoření nové analogie či paradigmatu. Tedy paradigmatu Vietnamu (Hlaváček 2012).

Když se podíváme na průzkumy ve společnosti během začátku invaze do Vietnamu za vlády prezidenta Johnsona, na začátku invaze do Vietnamu byla společnost k této válce silně nakloněna. Přesto dnes můžeme mluvit o nejvíce nenáviděné válce ve Spojených státech. Tato změna názoru americké společnosti měla mnoho faktorů. Ve Spojených státech se proti této válce začalo hromadně protestovat. To byl jeden z důvodů, proč USA tuto válku nemohly vyhrát. Zkrátka jim chyběla podpora z domova. Ve změně nálady ve společnosti také hrálo roli to, že válka ve Vietnamu se stala první válkou, z jejíž průběhu se záběry dostaly do televizního vysílání. Pohled na vraždění a mučení nevinných civilistů mělo na pohled na válku ve společnosti velký vliv a veřejnost se proti válce začala bouřit. Podpoře války nepomohl ani ten fakt, že jihovietnamská vláda, kterou podporovaly Spojené státy, byla nedemokratická a zkorumpovaná. Miliony Američanů kladly otázku, proč USA ve Vietnamu bojují na straně vlády, která je nedemokratická, když Spojené státy by po světě měly bojovat za svobodu a demokracii. Bylo také jasné, že Spojené státy americké se intervenovaly do země s cílem zemi ochránit, ale samotní obyvatelé jihu Vietnamu je tam nechtěli. V době války ve Vietnamu Spojené státy musely také řešit i domácí problémy. V 60. letech vznikala hnutí za lidská práva a za rovnoprávnost obyvatel tmavé pleti. I když podle ústavy si byli obyvatelé USA rovni, realita byla ovšem jiná. Mnoho Američanů tak začalo hledat chyby právě ve Spojených státech. Docházelo k tomu, že USA začaly být svými vlastními občany vyobrazovány jako ti zlí. Spojené státy byly takto označovány především mladými lidmi. Fakt, že na konci šedesátých let začala dorůstat generace „baby boomu“ po 2. světové válce měla také na zahraniční politiku USA obrovský vliv. Tato generace byla proti válce. Ve společnosti USA se tak střetly dvě generace. První generací, starší generace, byli obyvatelé, kteří mohli pamatovat i 2. světovou válku, válku v Koreji a válku ve Vietnamu podporovali. Proti nim pak stáli můžeme říct jejich děti, které se narodily po 2. světové válce. Tato generace proti válce ve Vietnamu

bojovala. Mladí lidé odkazovali právě na domácí problémy a nechápali logiku bojování několik tisíc kilometrů daleko od USA, když to neohrožuje bezpečnost USA (BBC nedatováno).

Největším rozdílem mezi paradigmatem Mnichova a paradigmatem Vietnamu je ten fakt, že Mnichov americkou společnost spojoval. Naproti tomu Vietnam americkou společnost spíše rozdělával, když proti sobě stály v americké společnosti dvě generace. Ta starší, která válku podporovala, a ta mladší, která válku ve Vietnamu odsuzovala a tvrdě proti ní protestovala (Hlaváček 2012).

Analogie Vietnamu je o limitech. Analogie Mnichova je o překonání těchto limitů. Je důležité říct, že každá analogie může být nebezpečná. Nejlepší šancí pro tu nejlepší možnou politiku je ta, že se objeví pouze tehdy, když mají obě politiky stejnou míru. Pro chytré a moudré politiky, kteří si uvědomují hranice, které omezují jejich národ, tak platí, že státnictví je o práci co nejbližší okraji, aniž by překročili hranici (Kaplan 2007).

Stejně jako analogie Mnichova, tak i analogie Vietnamu ovlivnily tvorbu americké zahraniční politiky. Analogie Vietnamu se do tvorby zahraniční politiky Spojených států amerických promítla během administrativy prezidenta Reagana. Prezident Reagan sám nezanechal žádnou doktrínu, která by byla zahraničně politicky zaměřená. I tak během jeho administrativy vznikla doktrína, která ovlivnila zahraniční politiku a můžeme říct, že politiku ovlivňuje do dnešního dne. Tato doktrína se jmenuje „*Weinbergova doktrína*“. Doktrína byla sepsána v roce 1984. Autorem byl Casper Weinberger. Casper Weinberger byl ministrem obrany během Reaganovy administrativy. Tuto funkci zastával konkrétně od roku 1981 až do roku 1987. Právě Weinbergovu doktrínu můžeme považovat za analogii Vietnamu. Tato doktrína měla sloužit k tomu, aby byla zahraniční politika vytvářena tak, aby se neopakoval druhý Vietnam (Correll 2014).

Weinbergova doktrína byla tvořena šesti principy (Weinberger 1984):

- 1) USA nevyšlou ozbrojené síly, dokud nebudou ohroženy vitální národní zájmy USA či jejich spojenců – když už budou posílat vojáky, tak jen tam, kde jsou ohroženy zájmy USA.

- 2) Vojáci by měli být posíláni s jasným úmyslem válku vyhrát. Jestliže nebylo možné zaručit tento jasný úmysl, Spojené státy americké by neměly vojáky posílat vůbec.
- 3) Vojáci by měli být posíláni s jasně definovanými cíli. Tyto cíle by měly být nedefinovány tak, aby jich bylo dosaženo.
- 4) Cíle mise, do které by měly být zapojeny USA jednotky, by měly odpovídat proporčně velikostí a složení nasazených jednotek. Tento princip měl zamezit případnému navyšování vojenských jednotek. Měl být jasně daný cíl a na to měl být jasně daný počet vojáků.
- 5) Vojáci by neměli být zapojeni do bitev, pokud mezi obyvateli USA a kongresem neexistuje konsenzus. To tedy znamená, že pokud americká veřejnost případnou intervenci nepodporuje, k intervenci by vůbec nemělo dojít.
- 6) Nasazení vojenských sil přichází až jako poslední možné řešení.

2 Teorie kulturního traumatu

Koncept kulturního traumatu je relativně nový koncept a do povědomí vědců se dostal až v 21. století. Koncept traumatu vznikl v medicíně a používal se v oblasti psychiatrie. V psychiatrii byl chápán tak, že to je nějaká reakce na stresující zážitek. Od začátku 20. století bylo téma traumatu jako takového ve velké míře převáděno také na individuální úroveň. Můžeme říct, že toto převedení bylo v různých intenzitách. Převedení traumatu na individuální začalo zasahovat do běžně praktikovaných psychoanalytických praxí (Boutlelisová–Tomášek 2015). Na konci 20. století byl pojem trauma převzat sociologií a začal být uplatňován v socio – kulturních procesech (Smelser 2004: 55).

Pojmu trauma se věnoval také Sigmund Freud. Tento filozof přišel s teorií, kdy je trauma spojováno s negativní sexuální zkušeností z dětství. Freud si uvědomoval, že v dětství není psychický systém člověka plně vyvinut. Vzpomínka na negativní zkušenost z dětství je nicméně mozkiem potlačena. Avšak i tak ve vědomí jedince zůstává a stává se součástí psychického systému člověka. Tato vzpomínka v pozdějším životě člověka působí jako spouštěč, kdy tělo spustí obranné mechanismy, jejímiž důsledky může být například hysterie. Toto můžeme nazvat traumatickou reakcí. Je to psychický proces, během kterého nastává konflikt. Konflikt nastává mezi obranou proti impulsu či afektu a mezi impulsem vyjádření pocitů. Tento impuls bývá často spjat s afektem. Výsledkem tohoto konfliktu bývá například lidské přeroknutí. Freud přišel v této teorii se dvěma typy psychického traumatu. Prvním typem je akutní neuróza, která vychází z neřešitelné situace. Druhým typem psychického traumatu je poté psychoneuróza, což je typ traumatu, který vychází ze sexuální zkušenosti z dětství (Freud 1896).

Freudovu teorii dále rozpracovává autor Smelser (2004), který u psychoneurózy nachází prvky, které se mohou používat u sociologického pojetí pojmu trauma. Smelser uvádí, že jestliže je společnost ve státě poznamenána nějakou negativní událostí, která je pro danou společnost stejně negativně vnímána jako negativní sexuální vzpomínka z dětství, dochází k rozvoji kulturního traumatu. Rozvoj kulturního traumatu je pravděpodobnější u společnosti, která si prošla válkou, válečnou událostí. Podle Smelsera existuje také společnost, která má omezené ekonomické zdroje, náchylnější k rozvoji kulturního

traumatu. Další společností, kde může nastat rozvoj kulturního traumatu, je společnost, kde je nějaký vnitrostátní konflikt či je nestálá sociální struktura. Když to převedeme opět na Freudovu teorii, ke traumatu má blíže systém dítěte, který není ještě plně vyvinut. V sociologické míře je možné, že trauma vypukne tedy ve společnosti, která je nestabilní. V sociologické rovině je spouštěčem traumatu překvapivá událost, velké množství situací, které se dějí ve společnosti. Těmito situacemi může být například válka, revoluce, hroutící se ekonomika, ale také přírodní katastrofa. Avšak neznamena to, že každá negativní a náhlá událost je spouštěčem kolektivního kulturního traumatu. Pro rozvoj kolektivního kulturního traumatu je důležitý sociokulturní kontext, ve kterém se daná událost uskutečnila.

K rozvoji traumatu došlo po první světové válce. Vojáci, kteří se vrátili z války a prožili její hrůzy, dlouhé boje a měsíce ostřelování v zákopech, měli po válce stejné příznaky, které se spojují s hysterií. Můžeme říct, že vojáci trpěli válečným traumatem, které bylo označováno jako válečná neuróza. V odborné literatuře se tomuto výrazu začalo říkat „*shell shock*“. V českém jazyce se pro toto vžil výraz nervový otřes vyvolaný výbuchy granátů (Boutlelisová–Tomášek 2015). Válečná traumatická neuróza vzniká v závislosti na neočekávané události, která je ohrožující pro život jedince. Jedinec reaguje šokem. Trauma nepřichází ze samotného ohrožení života, ale z toho, že jedinec není schopen ohrožení života akceptovat, a proto se mu myšlenka na ohrožení života stále vrací a vybavuje. To znamená, že jedinec tímto traumatem může trpět, i když je fyzicky naprosto v pořádku (Rycroft 1993).

Boutlelisová společně s autorem Tomáškem (2015) dále uvádí, že k dalšímu rozvoji psychického traumatu došlo v roce 1980. Právě v tomto roce, tedy v roce 1980, Americká psychologická asociace diagnostikovala posttraumatickou stresovou poruchu. Tato stresová porucha je rozdělena na dva typy. Prvním typem je akutní posttraumatická stresová porucha, druhým typem je pak opožděná porucha. Diagnostikování bylo velmi důležité, protože u těchto poruch byla důležitý vnější faktor, tedy nějaká událost, která mohla trauma způsobit. U posttraumatické stresové poruchy se již tak nedbalo na individuální dispozice jedince, jako tomu bylo při traumatické neuróze.

Během dalších výzkumů se však přišlo na to, že podobné příznaky mají i lidé v okolí lidí, kteří trpí posttraumatickou stresovou poruchou. Je tedy možné tuto poruchu přenést na osoby blízké. Trauma může být vyvoláno už pouhou myšlenkou na to, že osoba blízká zažila velmi stresovou či dokonce násilnou událost. Z toho tedy můžeme vyvodit, že posttraumatickou stresovou poruchu můžeme rozdělit na dva typy. Prvním typem je tzv. primární traumatický stresor, což znamená, že jedinec se přímo účastní události, které působí trauma. Druhým typem je pak sekundární traumatický stresor, což znamená, že už stačí pouhé vědění, že blízký člověk prožil traumatickou událost. Tento typ, tedy sekundární traumatický stresor, velmi často můžeme vidět u příbuzných vojáků, veteránů, kteří se účastnili války či jiného typu násilí (Figley–Kleber 1995).

2.1 Pojem trauma v sociálních vědách

Jak už bylo v práci zmíněno, mnoho vojáků po návratu z první světové války trpělo tzv. shell shockem. Rozvoj traumatu byl nejdříve připisován biologickým důvodům. Avšak právě v průběhu první světové války se zjistilo, že za způsobené trauma nemůže charakteristika a vlastnosti jednotlivých vojáků, ale může za to silný stres a každodenní násilné události. Už během první světové války bylo rozhodnuto, že zkušenosti z války budou brány jako určitý typ traumatu. Po druhé světové válce toto chápání bylo převzato především americkými psychiatry (Smelser 2004). Díky tomuto převzetí se koncept traumatu začal dostávat do obecného chápání. To znamená, že se pojem trauma dostává i do nevědeckého chápání. Toto můžeme nazývat laickou teorií traumatu. V teorii je reakce na událost, která právě trauma způsobuje, okamžitá. Laická teorie traumatu bere trauma jako vzájemné působení mezi traumatickou událostí a lidským prostředím. Laická teorie si však klade podmínku, že lidské prostředí musí být stabilní. Aby laická teorie traumatu mohla i nadále fungovat, je potřeba takové reakce, kdy dojde k vzájemnému působení stimulu. Můžeme říct, že je traumatická událost reakcí na tuto událost. Laická teorie má více typů. Prvním typem laické teorie traumatu je vysvětlující teorii traumatu. Teorie tvrdí, že reakcí na traumatickou událost je okamžité jednání. Během této vysvětlující ale také nevědecké teorie subjekty jsou nastaveny tak, že chápou důvod změny v chování a snaží se proti němu bojovat. Druhým typem laické teorie je

psychoanalytické pojetí traumatu. Toto pojetí je zaměřeno na individuální osoby. Individuální osoba se snaží vyloučit ze svého vědomí traumatizující zážitky a vědomě ho posouvá do nevědomí (Alexander 2004: 2–8). Díky tomu začal být pojem běžně používán. Začal být uplatňován především během neočekávaných změn či například v okamžicích nejistoty. Jak je již v práci zmíněno, rozšíření konceptu traumatu nejen na jedince, který traumatem trpí, ale i na další jedince, můžeme říct, že i na celou společnost. To v důsledku znamená, že toto rozšíření dalo světu nové sociální, politické a kulturní typy traumatu. Tyto nové typy traumatu už nebylo možné analyzovat pouze obory lékařství a psychiatrie. Nově se tyto nové typy týkají politologie či sociologie (Smelser 2004).

Jeffrey Alexander (2004: 2) uvádí, že největším rozdílem mezi každodenním chápáním traumatu jako takového a sociologickým pojetím je to, jak je sociologie schopná dobře reflektovat trauma. Alexander tím myslí, že sociologie dokáže pojem trauma vzít od pocitu všeobecně známého k něčemu, co je neobvyklé.

2.2 Kulturní trauma

Je také důležité si říct, jak můžeme kulturu definovat. Smelser (2004) kulturu definoval. Podle něj je kultura systém, který propojuje hodnoty společnosti, zájmy, ale také víru či názory. Podle Giesena (2004) je kultura taková struktura, která slouží pro individuální, ale také kolektivní totožnost a tím se utváří chování jedince ve společnosti. Kultura je strukturovaný systém, který má reflexivní praxi. Kultura je tedy nějak formovatelná. Avšak kultura je také systém, který má narativní podobu. V této podobě je pak sociální život. Jednodušeji řečeno, kultura je jedinci utvářena, ale na druhé straně také utváří samotného jedince. Narativní podoba kultury podle Giesena pomáhá vstřebat a chápat zkušenosti a utvářet smysly pro společnost, ale také pro jedince.

Hlavním charakteristickým bodem pro kulturní trauma je jeho časová neurčitost. Je také důležité zmínit, že historická událost se automaticky nemusí chápat kulturní trauma. Smelser (2004) rozeznává sociální trauma a kulturní trauma. Podle Smelsera sociální trauma nastane, když ve společnosti nastane hladomor či je společnost zasažena nemocemi. Sociálním traumatem může také trpět společnost, která je poznamenána

válkou. Naopak kulturním traumatem je situace, kdy je společnost poznamenána velmi znepokojující událostí, která ovlivňuje složky kultury či dokonce složky kultury ničí. Dle definice kulturního traumatu je tedy jasné, že některé události mohou způsobit kulturní, ale i sociální trauma.

V dnešním světě rozlišujeme tři druhy traumatu. Prvním typem je takové trauma, které může zasáhnout biologickou nebo demografickou oblast společnosti. Jestliže trauma tyto oblasti zasáhne, můžeme například vidět snížení porodnosti či zvýšené úmrtnosti. Projevem traumatu v těchto oblastech je ale také nárůst počtu sebevražd či nárůst psychických onemocnění (Sztompka 2004).

Druhým druhem traumatu podle Sztompka (2004) je pak takový druh traumatu, který ovlivňuje sociální strukturu, jinak řečeno, trauma, které narušuje sociální sítě a vztahy jedinců. Avšak nejvážnějším traumatem je třetí druh, který ovlivňuje kulturu. Kulturní trauma ovlivňuje hodnoty, normy společnosti, pravidla, ale také víru, rámce a diskurz společnosti či jedince. Kulturní trauma je schopné přetrvávat v čase a je možné, že se může přenést z generace na generaci. Může tedy ovlivnit více generací. Předchozí dva druhy toto nedokážou.

Je důležité správně označit událost za traumatickou. Ta by právě mohla způsobit kulturní trauma. Abychom mohli událost označit za traumatickou, je potřeba, aby došlo k významnému narušení vzorce společnosti, které se daná událost přihodila. Jestliže jsou vzorce společnosti narušeny, nezávisí na dané události, ale jedná se spíše o výsledek sociokulturních procesů ve společnosti (Alexander 2004).

Podle Alexandera (2004) je důležitý traumatický proces. Traumatickým procesem nazývá cestu od dané události až k momentu, kdy dané události můžeme začít říkat traumatická událost. V tomto procesu podle něj hrají důležitou roli sociální skupiny ve společnosti, které se událost, která kandiduje na traumatickou událost, týká. Sociální skupiny ve společnosti svádí boj o symbolický smysl události.

Při posuzování události, jestliže ji můžeme nazývat traumatickou událostí, je důležité, abychom pozorovali její překvapivost, náhlost a negativitu. Událost se stává traumatickou, jestliže dokáže narušit sociální organizovanost společnosti. Toto narušení

sociální struktury probíhá tak, že dojde k narušení řádu společnosti. Toto narušení má za důsledek, že se sníží víra v sociální instituce, víra v solidaritu společnosti. Sociální instituce a solidarita ve společnosti utvářejí pocit rodiny, sousedství a země ve společnosti (Giesen 2001). Když se sníží důvěra v sociální instituce, může dojít ke změně fungování těchto sociálních institucí. Změnou fungování sociálních institucí dochází ke ztrátě stability v sociálním prostředí. Událost se stává traumatickou událostí, jestliže ji můžeme vnímat jako ohrožení našeho chápání naší sociální reality (Neal 1998:7).

Mnoho historických událostí se může stát traumatickou událostí. Avšak mnohé se traumatem nakonec nestanou. Jiné se naopak stanou traumatem nejen pro jednu společnost, ale stanou se traumatem pro celé lidstvo (Sztompka 2004). Jako příklad poslouží holocaust. Alexander (2004) si během zkoumání kulturního traumatu všiml, jak začal být holocaust postupem času vnímán a jak byl chápán. Tyto změny v chápání holocaustu vysvětluje přechodem od progresivního k tragickému narativu. Jeffrey Alexander (2004) si také všimá, jak docházelo k vnímání holocaustu po konci druhé světové války. Když byly po válce zveřejněny informace o masovém vraždění Židů, vyvolalo to ve společnosti šok. Došlo ale k tomu, že média byla plná informací o koncentračních táborech a média také byla plná fotografií vyhladovělých lidí, kteří byli v koncentračních táborech. To mělo za následek, že oběti byly vyobrazovány jako masa lidí. Nedošlo tedy k úplné traumatizaci společnosti, jelikož byla psychologická identifikace obětí. Nedošlo k dostatečné personalizaci obětí. To vše mělo za následek, že masové vraždění Židů bylo považováno za strašnou událost, avšak v lidských dějinách nijak neobvyklou. Masové vraždění Židů mělo lidi naučit lepší cestě k lepšímu světu. To tedy znamenalo, že cestou k lepšímu světu bylo zničení nacismu, které bylo považováno za původce zla.

Přechod mezi progresivním a tragickým narativem je utvářen procesem, který je složen ze tří elementů. Prvním tímto elementem je kódování. Druhým je poměřování. Třetím elementem je pak narace. Boutlelisová a Tomášek (2015), kteří vycházejí z Alexandera (2004) ukazují tento přechod na holocaustu. V první fázi bylo v obou narativech masové vraždění označováno jako zlo. Avšak již v druhé fázi se tento narativ rozchází. Právě

v druhé fázi se určovala míra zla, v této fázi tedy došlo k zásadní proměně. Když se začalo mluvit o tom jaké to zlo je, zablokoval se tím progresivní narativ a vytvořila se cesta k narativu tragickému.

Když došlo v oblasti masového vraždění Židů k přechodu k tragickému narativu, společnost to již nemohla chápat jako masové vraždění. Holokaust se v tragickém narativu stal něčím tak hrozným, že pro to neexistuje označení. Holokaust se stal tedy traumatem pro celý svět. Postupem času došlo k zobecnění traumatu z holokaustu díky tomu, že postupně docházelo k identifikacím obětí a dostával se na povrch jejich životní příběh. Docházelo k personalizaci, která se děla pomocí literatury, filmů či divadelních her, které vyprávěly osudy Židů. Příkladem může být Deník Anny Frankové. Tento příběh měl měnit se status. Deník byl publikován téměř ihned po konci druhé světové války⁵, avšak téměř bez povšimnutí veřejnosti. Když docházelo ke změně v populární kultuře, tento deník se díky divadelnímu ztvárnění dostal do vědomí společnosti (Alexander 2004).

Tragický narativ se postupně začal více uplatňovat. To je odůvodněno tím, že se začaly objevovat informace o dalších genocidách z různých koutů světa. Toto se dotklo také Spojených států amerických. Konkrétně byl zpochybňován jejich status osvoboditelů a USA se musely vyrovnat s nařčením z nezájmu vůči židovským obyvatelům. To bylo způsobeno informací, že Spojené státy věděly o tajném plánu na likvidaci židovského obyvatelstva již v roce 1942, avšak USA k zastavení tohoto plánu neudělaly žádné kroky. Podobného odsouzení se Spojeným státům dostalo také v roce 1945, když se rozhodly shodit na Hirošimu a Nagasaki atomovou bombu. Během Vietnamské války byly pak USA přirovnávány k nacistickému Německu. Byly totiž označeny za podobného agresora, jakým bylo Německo během druhé světové války (Alexander 2004).

⁵ Deník Anny Frankové byl vydán v roce 1947 (Anne Frank house nedatováno).

2.3 Trauma a kulturní trauma podle Jeffreyho C. Alexandera

Podle Alexandera (2004) je důležité zmínit, že žádná historická událost není sama o sobě traumatická. Trauma je sociální rys společnosti. Vznik traumatu záleží a tom, jak společnost danou událost či situaci chápe. Při vzniku traumatu je také důležité pozorovat, jak si společnost vytyčila hranice mezi „dobrem a zlem“, mezi „my a oni.“

Trauma může také způsobovat událost či skutečnost, která objektivně neexistuje. Poté je podstatou traumatu situace imaginární. Ale i ta tedy může být formována do traumatu. Jak už bylo řečeno, trauma však může způsobit i reálná historická událost. V té době, kdy se tato historická událost stala, může být morálně či politicky ospravedlnitelná, ale může to být základ pro vznik traumatu v budoucnosti (Alexander 2004).

O kulturním traumatu hovoříme, když „členové kolektivity cítí, že se stali subjekty strašné události, která zanechala nesmazatelné stopy v jejich skupinovém vědomí, navždy poznamenala jejich paměť a zásadně a nezvratně změnila jejich budoucí identitu“ (Alexander 2004: 1).

Avšak trauma není součástí samotné události. Trauma totiž není výsledkem skupinového utrpení. Trauma je výsledkem nesouladu, který vstupuje do základu kolektivního vnímání identity společnosti. Charakter události určují ti lidé, kteří reprezentují ve společnosti složku kultury. Nositelé kultury určují proces tvorby traumatu pomocí určení atributu nesmazatelnosti, trvalého poškození společnosti a snahou o dodržení hodnot společnosti, ve které fungují (Alexander 2004).

Reprezentanti kultury tedy skrze své postavení ve společnosti zprostředkovávají trauma i jednotlivcům, kteří s událostí, která získala status traumatické události, nemají jedinou zkušenost. Nositelé kultury medializují kulturní trauma, což je ovlivněno stratifikační hierarchií. Stratifikační hierarchií se myslí postavení sociálních a kulturních agentů a zájem utvářet nějaký vliv ve společnosti. Stratifikační hierarchií se však také myslí snaha kulturních agentů veřejně vykládat dané tvrzení, které se dotýká společnosti, ve které žijí. Sociální a kulturní agenti jsou typičtí svým mocenským postavením a mají sociální, kulturní a politický kapitál k dosažení svých zájmů. Sociální agenti ale ve společnosti musí mít snahu o rozvíjení nějaké události. Podle Alexandera (2004) se však toto nestalo v 80. letech, když sociální a kulturní osobnosti, konkrétně Margaret

Thatcher a Ronald Reagan, nevyužily svého postavení, aby mluvily o nemoci AIDS, která byla v 80. letech velkou hrozbou. Tito sociální agenti se báli o svůj kulturní kapitál, protože kdyby například o této nemoci začali veřejně mluvit, mohli by být spojováni s homosexualitou, která v tu dobu, tedy v 80. letech 20. století byla kontroverzní. Sociálními agenty mohou být jedny z nejvlivnějších kulturních osobností ve společnosti. Sociálními agenty se však také může stát zástupce opačných názorů, než má právě kulturní elita, tedy nejvlivnější kulturní představitelé.

Tvoření traumatu je spojeno se sociokulturním kontextem. Jestliže sociální agenti ve společnosti nemají zájem utvářet alespoň v malé míře nějakou část kulturního traumatu, pak událost, která měla potenciál stát se traumatickou událostí, zůstane pouze na psychologické úrovni. Sociální agenti sami rozhodnou, která událost bude vedena jako traumatická událost. Toto rozhodnutí je tvořeno na základě ideologických a materiálních zájmů sociálních agentů. Když se sociální agenti rozhodnou, že nějaká událost má potenciál stát se traumatickou událostí, pak při vytváření traumatu sociální agenti tvoří významy, které vytvářejí z události událost traumatickou. Toto tvrzení Alexander (2004) vysvětluje na holokaustu. Vytvoření traumatu holokaustu nebylo iniciováno a ani uskutečněno oběťmi, které při holokaustu umřely. Byly to právě vítězné mocnosti, které získaly po konci druhé světové války politickou a morální převahu nad státy, které válku prohrály. Díky tomuto vítězství vítězné mocnosti také získaly kontrolu nad produkcí významu.

Vytváření traumatu můžeme nazvat řečnickým aktem. Sociální agent vypráví publiku, tedy společnosti, danou historickou událost či část této události jako traumatizující. Traumatickou složku události musí podložit argumenty, že daná historická událost, prezentovaná jako traumatická, poškodila hodnoty společnosti. Toto má ovšem jednu podmínku. Aby společnost akceptovala, že se jedná opravdu o traumatizující událost, pak ve společnosti musí existovat kolektivita. Právě poškození kolektivity je hlavní složkou traumatu (Alexander 2004).

Při ustanovení traumatické události existují čtyři narace, které při zodpovězení sociálními agenty určují význam traumatu. První takovou narací je *podstata postižení*. V tomto bodě sociální agent znázorňuje, co se stalo dané traumatizované skupině ve

společnosti a jaký je její vztah k větší části společnosti, která zatím danou událostí, která se stala malé skupině, ovlivněná není. V tomto bodu také sociální agent vysvětluje, jak velký vliv má postižení jedné skupiny na celou společnost. Toto Alexander (2004) vysvětluje na útocích z 11. září 2001 na Světové obchodní centrum v New Yorku. Tato událost se dá chápat dvěma způsoby. Buď to byl útok pouze na konkrétní budovy nebo ho považovat za útok, který měl ohrozit americké hodnoty. Druhou narací je *podstata oběti*. Tímto bodem sociální agent zprostředkovává, kdo byl při historické události postižen. Nastává otázka, zda to byli jednotlivci či celá společnost. Toto si opět podle Alexandera (2004) můžeme vysvětlit na útocích z 11. září 2001. Může nastat otázka, zda byli poškozeni jen obyvatelé New Yorku či obyvatelé celých Spojených států amerických. Třetí narací je *vztah traumatizované oběti k širšímu publiku*. Tímto se myslí, do jaké míry je identita části společnosti, která je traumatizovaná, spojená s identitou zbytku části společnosti. Posledním, tedy čtvrtým narativem, je poté *připsání zodpovědnosti*. V tomto bodě se sociální agenti snaží společnosti vysvětlit, kdo způsobil trauma.

V 21. století dochází k tomu, že udržování narací přebírají od sociálních agentů také masová média, či hudební interpreti či filmový průmysl, díky čemuž může být trauma šířeno rychleji, intenzivněji a s větším dosahem. Kulturní elity a média jsou označovány jako agenti, kteří průběh traumatu reflektují širší společnosti (Alexander 2004).

3 Spojené státy americké v období 1945 až 1968

3.1. Zahraniční politika USA v období 1945 až 1968

Harry Truman byl prvním poválečným prezidentem. Nastoupil na pozici prezidenta v roce 1945. Byl to právě on, kdo použil ve své zahraniční politice pojem *Analogie Mnichova*. Mnichovem ospravedlňoval svoji politiku, kterou musel vést během Korejské války⁶. Prvotní reakce Trumana byla vůči Jižní Koreji spíše lhostejná. Ovšem hned druhý den po vypuknutí války se přiklonil ke svým poradcům, kteří mu doporučovali rázné kroky proti invazi Severní Koreji do Jižní Koreji. Trumanovi poradci prezidentovi radili rázné kroky, protože se ho snažili přesvědčit o tom, že když se Spojené státy komunismu nepostaví v Severní Koreji, komunismus se bude dále rozšiřovat a dojde k vyvrácení rovnováhy moci. USA se nyní dostaly do pozice Velké Británie a Francie před druhou světovou válkou ve 30. letech. Velká Británie a Francie nepodnikly téměř žádné kroky proti agresivní Itálii a Německu a vedlo to k druhé světové válce. Truman si uvědomil, že pokud ani on proti agresorovi nezasáhne, v tomto případě proti komunistickému režimu Severní Koreji, mohlo by dojít k dalšímu světovému konfliktu.

Kdybychom se podívali na dění v americké politice v 50. letech, je možné, že by ke Korejské válce nikdy nemuselo dojít. USA se totiž podle zprávy ministra zahraničí Trumanovy vlády Dean Achesona zřekly pozice garanta bezpečnosti celého Korejského poloostrova. Právě podle prohlášení se Korejský poloostrov nenacházel v obranném perimetru, který USA garantovaly chránit (Acheson 1950). O tomto kroku pak také píše Henry Kissinger ve svém díle *Umění diplomacie*. Říká, že: „Acheson se zřekl jakéhokoli úmyslu zaručit se za území ležící na asijské pevnině“ (Kissinger 2002). Tohoto kroku využil Stalin, který se do té doby bránil vyjádřit souhlas se sjednocením Koreje. Stalin

⁶ Korejská válka začala 25. 6. 1950. Toho dne Severní Korea napadla Jižní Koreu. USA se do války zapojily 4. 7. 1950. Prvotní výsledky války byly jednoznačné pro Severní Koreu, když v jednu dobu ovládala až 90 % Korejského poloostrova. Výsledek války se začal vyrovnávat až se vstupem OSN. USA a jednotkám se v jeden moment podařilo dobít Pchongjang, tedy hlavní město Severní Koreji. Do války v té době vstoupila také Čína, což výsledky spíše vyrovnalo a válka se stabilizovala. Válka do dnešního dne není ukončena. V roce 1953 došlo k příměří. 38. rovnoběžka nyní Severní a Jižní Koreu rozděluje. Je to jedno z nejvíce střežených míst na celém světě (ČT24 2020).

se bál přímé konfrontace se Spojenými státy, protože věděl, že v přímém střetnutí by Sovětský svaz proti USA neměl šanci. Když Spojené státy hlasem již zmíněného ministra zahraničí Achesona zřekly garance udržování bezpečnosti v této lokalitě, Stalin vyjádřil souhlas se sjednocením Koreje pod nadvládou Severní Koreje a tím dal souhlas k invazi do Jižní Koreje (Gaddis 2006).

Během vlády Harryho Trumana došlo k vytvoření Národní bezpečnostní strategie USA. Vznikla zpráva NSC-68. Tato bezpečnostní strategie posléze sloužila prezidentům během celé studené války. Autoři NSC-68 počítali s tím, že Sovětský svaz chce svoji moc dále rozšiřovat a jeho cílem je rozšíření moci v Euroasii. Toto si Spojené státy nemohly dovolit, protože kdyby k tomu došlo, tak by USA zůstaly na západní polokouli osamocené a byly by tak odříznuty od spojenců či od zdrojů, které by potřebovaly na odražení moci Sovětského svazu. NSC-68 učinil ze Sovětského svazu globálního aktéra, který podle tohoto dokumentu mohl za každé komunistické povstání proti demokratickému západu. Autoři této zprávy vycházeli ze dvou předpokladů. Prvním předpokladem bylo, že svět se po druhé světové válce rozdělil na dvě centra – USA a Sovětský svaz. Druhým předpokladem bylo to, že Sovětský svaz je diktátorský režim, který usiluje o ovládnutí celého světa. Dokument NSC-68 tedy přišel s tím, že jediným způsobem, jak porazit Sovětský svaz, je financování budování konvenčních a jaderných zbraní. Takovéto hromadné zbrojení by podle autorů pomohlo k větší bezpečnosti USA a jejich spojenců před pozemními či leteckými útoky ze strany Sovětského svazu (United States Department of State nedatováno).

Prezident Harry Truman tento plán v dubnu 1950 odmítl. Podle něj byl příliš nákladný a zbytečný. Když ovšem došlo k invazi do Jižní Koreje, Truman změnil názor a tento dokument v září roku 1950 schválil (Hlaváček 2009). Stejně jako prezident Truman, tak s dokumentem NSC-68 nesouhlasili i další vysoce postavení politici. Jedním z nich byl i ministr obrany Louis Johnson. S dokumentem nesouhlasil vlivný velvyslanec George Kennan (United States Department of State nedatováno). George Kennan prohlásil, že „NSC-68 je politika vypočítaného a postupného nátlaku“ (Kennan 1951). Kennan s takovýmto postupem nesouhlasil. Louis Johnson tvrdil, že je zbytečné tak hromadně zbrojit, protože podle něho Spojené státy americké již měly vojenskou převahu nad

Sovětským svazem. Na přelomu 40. a 50. let byly podle svědků velmi vášnivé debaty mezi Johnsonem a Achesonem a také Paulem Nitze, který byl jedním z hlavních autorů samotného článku NSC-68. Johnson se snažil prosadit snížení rozpočtu, což ovšem bylo proti článku NSC-68, když jeho autoři kladli důraz právě na zbrojení (Young 2013). Paul Nitze v rozhovoru z roku 1975 popsal atmosféru slovy: „Louis Johnson vstoupil do místnosti ve vznešeném vzteku a řekl, že na tomto setkání nezůstane. Řekl, že celé toto úsilí bylo spiknutí vedené z mé strany a generála Landona, aby vyvrátili jeho pokusy udržet rozpočet obrany na dvanáct a půl miliardy dolarů. Johnson se poté vrátil do své kanceláře, aniž by byl o studiu o NSC-68 vůbec informován. Acheson řekl: ‚No, podívej se, my dva máme předložit zprávu o lidech, který za nás pracují na projektu NSC-68, tak nechápu, proč se nenecháte informovat o tom, kde jsou. Zpráva bude koneckonců vaše a moje. Nebude jejich. Jsme ti, kdo budou muset tuto zprávu podepsat‘. Johnson řekl: ‚Ne, s tím spiknutím nebudu mít nic společného““ (Nitze 1975).

Po demokratickém prezidentovi Harrym Trumanem nastoupil do úřadu prezidenta USA republikán Dwight Eisenhower, kterému se podařilo vyjednat příměří v Koreji. Jeho inaugurace proběhla v lednu roku 1953 (Hlaváček 2009).

Už během administrativy Trumana probíhal konflikt v Indočíně, kde bojovala Francie na pozicích svých bývalých kolonií. Za začátek tohoto konfliktu můžeme označit už rok 1946. Francie bojovala proti vojskům, které vedl komunistický vůdce Ho Či Min. Ho Či Min také bojoval za nezávislost Vietnamu. Eisenhower tento konflikt vnímal jako další část boje proti komunismu. Uvědomoval si, že pokud padne Francie v Indočíně, budou další svobodné země v této oblasti následovat a komunismus se bude šířit, až ovládne celou Asii. Tato myšlenka později vešla do historie jako tzv. *Teorie domina* (Record 1998).

V roce 1954 bylo jasné, že pozice Francie ve Vietnamu jsou neudržitelné. Francie tedy žádala o pomoc USA. Eisenhower si účast v boji na straně Francie proti Ho Či Minovi podmiňoval jednou podmínkou. Bojů se musí účastnit i další spojenci, konkrétně Velká Británie či Austrálie a Nový Zéland (American Foreign Relations nedatováno). Prezident USA Eisenhower napsal premiérovi Velké Británie, což byl v té době

nestárnoucí Winston Churchill. V dopise žádá o pomoc v boji ve Vietnamu mimo jiné takto: „Nedokázali jsme zastavit Hirohita, Mussoliniho a ani Hitlera, protože jsme nejednali jednotně a včas. To znamenalo začátek mnohých let hluboké krize a válce. Je možné, že by se naše národy z této lekce nepoučily?“ (Eisenhower 1954, cit. dle Record 1998). Eisenhower tímto dopisem potvrdil, že trpěl stejně jako jeho předchůdce Truman mnichovským komplexem. V dopise pro Churchilla použil Eisenhower analogii Mnichova, když se snažil vysvětlit, že vietnamský vůdce Ho Či Min je pro svobodný svět stejně nebezpečí jako Hitler během druhé světové války. Eisenhower se toto snažil Churchillovi vysvětlit na příkladu letecké bitvy o Anglii, kterou můžeme označit za první porážku Hitlera. Na Winstona Churchilla ovšem tento dopis nezapůsobil a pomoci v Indočíně odmítl. Churchill se bál, že případná pomoc Francii a USA v Indočíně by ohrozila postavení Západu na konferenci ve švýcarské Ženevě, ke které mělo dojít v roce 1954⁷ (Hlaváček 2009).

Na Ženevské konferenci došlo k určitým dohodám. Spojené státy americké smlouvy ze Ženevské konference neratifikovaly. V tomto rozhodnutí hrál velkou roli jasný mnichovský komplex. Kdyby Spojené státy tyto dohody ratifikovaly, byly by vázány k tomu, že společně s Jižním Vietnamem, který byl podporován právě Spojenými státy, musely by v roce 1956 uspořádat volby, které by vedly ke sjednocení celého Korejského poloostrova. Eisenhower se obával, že pokud se tak stane, tak komunisté, jakožto globální nepřítel číslo jedna, tak stejně jako Hitler před druhou světovou válkou, komunisté požadovat více a více kompromisů, ke kterým by přistoupil Západ.

⁷ Ženevská konference se odehrála v roce 1954. Této konferenci se účastnily zástupci Francie, Velké Británie, Spojených států amerických, Sovětského svazu, Číny, Laosu, Kambodže, Vietnamské demokratické republiky a Vietnamského státu. Vietnamská demokratická republika byla podporována Sovětským svazem a Čínskou lidovou republikou. Vietnamský stát byl podporován Západem a byl silně antikomunistický. Tyto dohody ukončily válku v Indočíně, která trvala od roku 1946 do roku 1954. V této válce Francie schytala jednu z nejhorších porážek v jejich dějinách. Ženevské dohody válku ukončily, ale trvalý mír nepřinesly, když Jižní Vietnam, který byl podporovaný, tak výsledky odmítl uznat. To poté vedlo k další válce. Dohody také počítaly s nezávislostí Laosu a Kambodže a opuštění jednotek třetích zemí z těchto dvou zemí, což se také do konce roku 1954 stalo. V těchto dvou zemích také měly dokonce roku 1955 proběhnout svobodné volby. S tím samým plánem se počítalo také pro Vietnam, kde měly svobodné volby proběhnout v roce 1956 a podle výsledků voleb mělo dojít ke sjednocení Vietnamu. Volby se ovšem ve Vietnamu neodehrály a země tak zůstala rozdělena až do roku 1975, kdy ji sjednotili komunisté (Šajtar 2014).

Jednoduše řečeno, Eisenhower se obával, že se bude opakovat Mnichov. Toto si nemohl dovolit. Z tohoto důvodu bylo jakékoliv vyjednávání téměř nemožné, protože podle americké administrativy bylo cílem komunistů globální nadvláda, ke které by jim Spojené státy americké v případě jakéhokoliv kompromisu pomohly. Eisenhower spolupracoval s Johnem Fosterem Dullesem⁸ (Briley nedatováno).

Eisenhower s Dullesem se na Ženevské konferenci pokusili přesvědčit Francii a Velkou Británií o vystoupení z dohod. Eisenhower na Ženevské konferenci použil přirovnání k Mnichovské dohodě, kdy představitelé Velké Británie a Francie, zjednodušeně řečeno odevzdali Československo Německu. Země ovšem vystoupení ze Ženevských dohod odmítly. I John Foster Dulles použil analogii Mnichova. Na rozdíl od prezidenta Eisenhowera ministr zahraničí Dulles odkazoval na analogii Mnichova skrze události v Asii. Konkrétně v roce 1954 v americkém městě v Seattlu přirovnal neschopnost jednotné vojenské akce ve Vietnamu proti komunismu k roku 1931, kdy Japonsko napadlo Mandžusko a žádný krok proti této agresi nebyl podniknut. Eisenhower a Dulles měli jeden cíl. Oba chtěli okamžitou reakci, okamžitá opatření proti komunismu, aby později nemuseli čelit katastrofě stejně jako po Mnichovské konferenci (Briley nedatováno).

V roce 1961 nastoupil do prezidentského křesla USA John F. Kennedy. Jeho vítězství bylo revoluční. Předvolební debata, ve které Kennedy čelil Richardovi Nixonovi byla prvně vysílána TV. Kennedy v ní působil svěže, plný energie. Kennedy byl v televizních záběrech mladý, silný a vždy s typickým americkým úsměvem. Americká společnost ho brala jako ztělesnění toho, jak chtějí vypadat (Poláček–Vítková 2018).

Během jeho krátkého volebního období⁹ se začala zhoršovat bezpečnostní situace v Karibiku. Na Kubě se ujal moci Fidel Castro, který byl podporován Sovětským svazem a sám byl komunista. Castro na Kubě nastolil komunistický režim. Kennedy toto tak blízko amerického pobřeží nemohl trpět, a proto se rozhodl k vojenské akci,

⁸ Dulles byl od roku 1953 až do roku 1959 ministrem zahraničí Eisenhowerovi administrativy. Byl to velký antikomunista a odmítal dělat jakékoliv ústupky vůči komunistům (Weintal 1998).

⁹ John F. Kennedy nastoupil do úřadu v roce 1961, ale nedosloužil ani jedno volební období. V roce 1963 byl na něj v Dallasu spáchán atentát, při kterém byl zabit (Poláček–Vítková 2018).

kteřá se do historie zapsala jako *vyloďení v Zátocě sviní*¹⁰. Tato vojenská invaze byla pro Spojené státy fiaskem (Hlaváček 2009).

Prakticky ve stejnou dobu se začala rapidně zhoršovat bezpečnostní situace i v jihovýchodní Asii, konkrétně v Laosu. Kennedy věřil v teorii *domina*, se kterou přišel jeho předchůdce Eisenhower. Oba měli za to, že Laos je klíčovým státem pro svobodnou, nekomunistickou jihovýchodní Asii. Kennedy chtěl do Laosu poslat vojsko, to ovšem sbor náčelníků odmítl. V roce 1962 se pak opět začala zhoršovat situace v Karibiku, konkrétně na Kubě. Američané díky výzvědným letounům zjistili, že se na Kubě budují vojenské raketové základny Sovětského svazu. Poradci Kennedymu radili, aby tuto situaci vyřešil vojensky, ten odmítl. Místo toho zvolil blokádu Kuby. Tím si také nechal prostor na vyjednávání s představiteli Sovětského svazu (Hlaváček 2009).

Je zajímavé, že ve svých vystoupeních využíval analogii Mnichova, kdy situaci na Kubě přirovnával právě k Mnichovu, ovšem Kennedy se k vojenskému kroku, což by bylo východiskem, jak zamezit dalšímu opakování Mnichova, neodvážil. V roce 1962 Kennedy věděl, že USA mají dostatek prostředků na to, aby Sovětský svaz porazily. Jak jsem již zmiňoval, vojenské kroky proti Sovětskému svazu nepodnikl. Přesto někteří jeho poradci se pro rázný vojenský krok přikláněli. Jedním z nich byl i Curtis LeMay, který byl pro nejradikálnější krok. LeMay prosazoval svržení atomové bomby na Kubu, na raketové základny Sovětského svazu. Prezident návrh LeMayi odmítl (Shachtman 2013).

JFK tedy odkazoval na analogii Mnichova, ale v konfliktech, které řešil (Laos, Kuba), tak nechal prostor na ústupky. Proč tomu tak bylo, pravděpodobně nikdy nezjistíme. Je zajímavé, že politika *appeasementu* mu byla blízká. Jeho otec, Joseph Kennedy, byl v době Mnichovské konference velvyslancem ve Velké Británii a byl velkým příznivcem politiky *appeasementu* před válkou, ale také ještě v průběhu války. John F. Kennedy byl naopak velkým odpůrcem této politiky. Dokonale znal události, které ve

¹⁰ Vojenská akce v Zátocě sviní měla za cíl odstartovat povstání proti komunistické vládě. Ovšem operace byla bez letecké podpory a vojáci tak byli necháni na pospas. Operace trvala tři dny. Během této vojenské akce zemřelo na tři sta mrtvých a další tisíce lidí bylo zajato. Tato akce režim Castra ještě posílila a zhoršila vztahy mezi USA a Kubou. Za takovéto fiasko mohla CIA, která operaci špatně připravila a špatně koordinovala (ČT24 2011).

30. letech vedly k Mnichovské konferenci a následně k válce. O jeho znalostech této politiky také svědčí také to, že jeho závěrečná práce na Harvardu, kde studoval, nesla název *Appeasement v Mnichově*. Během války tato práce byla publikována jako kniha, která nesla název *Proč Anglie spala* (American Foreign Relations nedatovánob).

Kennedy se věnoval také situaci ve Vietnamu. Během jeho volebního období se počet vojenských poradců ze Spojených států ve Vietnamu zvýšil z 800 na 16 tisíc. JFK vyjadřoval podporu Jižnímu Vietnamu a věřil v teorii domina (Hlaváček 2009).

Prezident Johnson se stal prezidentem v roce 1964. V tuto dobu se rapidně zhoršovala situace ve Vietnamu. Do „Oválné pracovny“ chodily informace, že režim v Saigonu, který byl proamerický nevydrží ani do konce roku 1964. Johnson tedy čelil výzvě, ve které měl dvě možnosti. První možností bylo opustit region a přenechat Korejský poloostrov komunistům. Druhou možností pak bylo bránit region, což znamenalo poslat do regionu armádu. Kdyby se Johnson přiklonil k první možnosti, znamenalo by to, že ustoupil komunistům, stáhl by se. Byl by tak první prezident, který by v boji proti komunismu ustoupil. To si Johnson uvědomoval. Nemohl dovolit, aby se něj nahlíželo jako na zbabělce. Johnson věřil v teorii domina a taky věřil v to, že opakuje pouze zahraniční politiku svých předchůdců (Hlaváček 2009).

Prezident Johnson se moc v zahraniční politice neorientoval, a tak přenechával zahraniční politiku svému ministru zahraniční, kterým byl Dean Rusk. Rusk se velmi o Mnichovskou konferenci zajímal a společně s Johnsonem ji považoval za jednu z nejvíce důležitých historických událostí. Rusk za žádnou cenu nechtěl, aby se situace, která se odehrála v Evropě po Mnichovu, opakovala i za vlády prezidenta Johnsona. (American Foreign Relations nedatována). Johnson podle svých vlastních slov bral situaci ve Vietnamu takto: „Všechno, co si pamatuji z historie, je to, že pokud odejdeme z Vietnamu a necháme procházet Ho Či Mina ulicemi Saigonu, dělal bych přesně to, co dělal Chamberlain během druhé světové války. Dal bych agresorovi tučnou odměnu“ (Shachtman 2013). Ministr zahraničí Rusk byl naladěný na stejné vlně, když i on nepřímo odkazoval na Mnichov slovy: „S agresí je třeba zacházet kdekoli a bez ohledu na to, jakou masku nosí. (...) Přezbrojení Porýní bylo považováno za politováníhodné, ale

nestojí za to střelecká válka. Pak ale přišlo Rakousko a po Rakousku Československo. Pak Polsko. Pak druhá světová válka.“ (American Foreign Relations nedatováno).

Prezident Johnson se tedy rozhodl Jižní Vietnam bránit a neustoupit agresorovi, v tomto případě Ho Či Minovi. To mělo za důsledek, že počet amerických vojáků se během administrativy Johnsona zvýšil nejdříve na 300 tisíc vojáků, v roce 1968 pak dokonce asi na 500 tisíc vojáků (American Foreign Relations nedatováno).

Velký vliv na americkou zahraniční politiku měla také americká veřejnost. Mistrovským krokem prezidenta Johnsona a jeho administrativy bylo uvedení filmu *Why Vietnam?*. Tento film byl uveden v roce 1965. Skrze tento film vláda promítala analogii Mnichova americké veřejnosti. V průběhu filmu byly promítány záběry japonské agrese a také záběry z Mnichovské konference, kde byl promítán i Neville Chamberlain. Američtí představitelé tento film použili jako ospravedlnění toho, že vysílají vojáky do vzdáleného Vietnamu. Když v březnu roku 1965 Johnson oznamoval americkou invazi do Vietnamu slovy: „Ani kapitulace ve Vietnamu by nepřinesla mír, protože jsme se od Hitlera v Mnichově dozvěděli, že úspěch jen podněcuje chuť k agresi. Bitva by se obnovila... a přinesla by možná ještě větší a krutější konflikt, jak jsme se poučili z historie“ (American Foreign Relations nedatováno). Americká veřejnost byla invazi do Vietnamu velmi nakloněna. S invazí a zastavením komunismu ve Vietnamu souhlasilo asi 85 % americké společnosti (Hlaváček 2009).

3.2 Kulturní tvorba v USA v letech 1945 až 1968

V tomto období kulturní tvorba převážně čerpala z událostí, které toto období poznamenaly. Můžeme říct, že těmito událostmi jsou druhá světová válka a válka v Koreji. Kulturní tvorba v tomto období vykreslovala tyto dvě události jako velmi významné. Hrdinové ve filmech či písních byli velmi často nebojácní, nehodlali se vzdát, ustoupit a plně bojovali za své hodnoty, které odrážely hodnoty Spojených států.

Mými kritérii pro výběr kulturní tvorby byly v oblasti hudby dosažení alespoň TOP 15 v americké hitparádě Billboard HOT 100 a v oblasti filmů to pak byla výhra Oscara v kategorii Nejlepší film.

Jako první ukázkou kulturní tvorby v tomto období zmíním film *Procházka po slunci*, v originále *Walk in the sun*. Film byl natočen v roce 1945. Režisérem filmu byl Lewis Milestone. Film byl natočen na základě stejnojmenné novely od autora Harryho Browna. Film pojednává o osudech americké vojenské jednotky během druhé světové války v Itálii. Americká jednotka se musela probíjet nepřátelským územím a čelit mnoha nebezpečným výzvám. Američtí vojáci byli vyčerpaní, přesto se nevzdávali a postupovali nepřátelským územím ke svému cíli. Režisér do snímku nevybral žádného známého herce. Tento tah se ukázal jako správný, protože vojáci působili autentičtěji (Cotter 2020). *Procházka po slunci* je film, který je ovlivněn cykly americké zahraniční politiky. Američtí vojáci v Itálii trpěli a nebezpečí číhalo na každém kroku. Přesto se vojáci rozhodli nevzdat a mířili za svým cílem, kterým bylo osvobození Itálie a návrat demokracie a svobody. Přesně takové byly v období vzniku filmu, tedy roku 1945 i Spojené státy. Nikdy se nechtěly vzdát, bojovaly za svobodu.

Dalším důkazem, že cykly americké zahraniční politiky ovlivnily americkou kulturní tvorbu během studené války, je knížka *Návrat z pekla*, v originále *To Hell and Back*. Autem knížky je Audie Leon Murphy. Sám autor Audie Murphy byl vojákem a v této knize popisuje své zážitky z druhé světové války. Jedná se o autobiografii. Murphy byl ideálním americkým válečným hrdinou. Murphy ve válce naprosto přesně zosobňoval americké zásady a symboly. Murphy byl voják, který proti velké přesile bránil svobodu a spravedlnost, tedy to, za co Spojené státy bojovaly (Arlington National Cemetery nedatováno).

Děj knihy sleduje život Audieho Murphyho, který toužil během druhé světové války vstoupit do armády. Avšak kvůli svému věku a své výšce byl dvakrát odmítnut, až třetí pokus byl úspěšný. Murphy byl během války poslán bojovat na sever Afriky, odkud se pak Murphy přesunul se svými muži na Sicílii, kde čelili obrovské palbě německých vojáků. I přes tyto problémy Murphy a jeho tým dokázal Němce pozabít a získat pro sebe další území. Avšak vrchol děje knihy je až téměř na konci díla. Za vrchol děje se považuje vyprávění o bitvě u malé vesničky Holtzwihr, která se nachází v severní části Francie. Murphy v této bitvě ukázal ohromnou odvahu, odhodlání a rozhodl se, že Německu se i přes jasnou nevýhodu ustupovat nebude. V této bitvě, aby Murphy

zabránil postupu Němců, se rozhodl vlézt na hořící tank, který mohl v kteroukoliv minutu vybuchnout. Z tanku se pak snažil bránit pozici Američanů s jedinou zbraní. Murphy takto zabil na 50 Němců. Murphy z bitvy odešel živ, jen s lehkým zraněním nohy od hořícího tanku (Arlington National Cemetery nedatováno).

Jako další ukázkou kulturní tvorby a první ukázkou z kulturní tvorby za vlády prezidenta Eisenhowera zmíním Most přes řeku Kwai, v originále *The Bridge on the River Kwai*. Režisérem tohoto filmu byl David Lean. Film byl natočen v roce 1957. Film získal osm nominací na Oscara, sedm z nich proměnil ve vítězství, například v kategorii nejlepší film či nejlepší režie (Ebert 1999).

Děj se odehrává v roce 1943 v japonském zajateckém táboře. Ve filmu můžeme vidět příchod vojáků do zajateckého tábora, které vedl plukovník Nicholson. Vojáci jsou na pokraji sil, přesto do tábora vstoupí s říznou písničkou, protože nechtějí nepřítelům dát ani náznak slabosti. Zajatecký tábor vede plukovník Saito, který má za úkol se svými zajatci postavit most mezi Bangkokem a Rangúnem. Plukovník Nicholson si však se svými vojáky vybojuje právo na to, že se nemusí na stavbě mostu podílet. Ovšem jak čas plynul, Nicholson se stál posedlý touhou postavit dokonalý most. Nicholson stavbu mostu bere jako dobrý způsob, jak udržet morálku mezi svými vojáky a možnost, jak ukázat Japoncům, že se nikdy nevzdávají. Most se opravdu podařilo postavit. Avšak z tábora utekl jeden ze zajatců, konkrétně voják Shears, který chtěl most odpálit, až na něm bude projíždět japonský vlak. To se dozvěděl Nicholson a při kontrole mostu opravdu našel bomby. Dva ze tří vojáků, kteří měli most odpálit, byli zabiti. Nicholson si v tento moment uvědomil, co udělal. Třetí voják ho v tento moment smrtelně zranil. Nicholson se z posledních sil doplazil k detonátoru a most odpálil (Ebert 1999).

Pro ukázkou cyklů v americké zahraniční politice, které se odrážely v americké kulturní tvorbě i během administrativy prezidenta Kennedyho zmíním film Sedm statečných, v originále *The Magnificent Seven*.

Sedm statečných je film z roku 1960, tedy z roku, kdy byl prezidentem JFK. Film režíroval John Sturges. Děj se odehrává v Mexiku, v malé vesničce, která je terorizována každý rok bandity (Imdb nedatováno). Banditi vesnici terorizují pro jídlo a další suroviny. Při posledním přepadení je zabit jeden z vesničanů. V reakci na to

vesničani rozhodnou, že je potřeba se bránit, a proto se rozhodnou vydat do USA, konkrétně do Texasu, kde se snažili sehnat zbraně. Avšak v americkém městě narazí na pistolníka Chrise, který je hlavní postavou filmu. Chris vesničanům poradí, ať najmou na obranu vesnice muže, než aby sháněli zbraně. Vesničani poslechnou. Chris se rozhodne vesničanům pomoci a sežene k sobě dalších 6 pistolníků, kteří budou vesnici před nájezdy banditů bránit. Pistolníci při příjezdu do vesnice pomáhají vesničanům stavět opevnění a trénují je ve střelbě a v boji, aby se mohli bránit sami. Do vesnice dorazí také zvědi banditů, avšak sedmička pistolníků je všechny zastřelí. O pár dní později do vesnice přijíždějí bandité, ale sedm pistolníků je porazí a z vesnice vyženou. Vesničani začínají slavit a věří, že se banditi nevrátí. Avšak jak jeden z pistolníků zjistil, tak bandité se vrací, protože vesnice byla jeden z hlavních zdrojů jídla. Sedm pistolníků řeší, jestli zůstat nebo odjet. Někteří vesničani navrhují, že by sedm pistolníků mělo odejít. S tímto názorem přicházejí i někteří členové ze sedmi pistolníků. To ovšem rezolutně odmítá Chris, který vyhrožuje zabitím každému, kdo by se rozhodl vzdát se. Chris tvrdil, že musí proti banditům bojovat, a ne jim ustupovat. Proto se rozhodli zaútočit na tábor banditů, který byl prázdný. Při návratu zpátky do vesnice jsou zajati bandity, kteří za pomoci některých vesničanů vesnici ovládli. Sedm pistolníků je odvezeno daleko za vesnici, kde se rozhodnou až na jednoho, konkrétně pistolníka Harryho, že se do vesnice vrátí a neodejdou bez boje. Rozhodli se, že vesnici osvobodí. I když při poslední přestřelce umřou čtyři ze sedmi pistolníků, přesto jsou banditi poraženi (Pfeiffer nedatováno, The Hollywood Report nedatováno). Sedm pistolníků v tomto filmu reprezentují v obecném měřítku právě Spojené státy americké, jejich hodnoty a zájmy v době, kdy film vznikl. Tedy v roce 1960.

Sedm statečných je film, který vypráví příběh o lidech, kteří se rozhodli zodpovídat za ochranu odlišné společnosti než, té, která je ta jejich (Witzke 2016).

Jako druhou ukázkou kulturní tvorby za prezidenta Kennedyho zmíním píseň *P.T. 109* od zpěváka Jimmyho Deana. Píseň slavila úspěch, když po vydání dosáhla na osmé místo v americké hitparádě Billboard Hot 100. Text písničky vypráví skutečný příběh o službě Johna F. Kennedyho a jeho posádky na lodi P.T. 109 během druhé světové války. Loď byla sestřelena japonským dělostřelectvem a posádka, včetně Kennedyho, musela

přežít několik dní na pustém ostrově, než byla zachráněna. Jak Dean v textu písně zpívá, tedy: „(...) kouř a oheň na moři všude, kam se podívali, byl nepřítel. Pohanští bohové starého Japonska, ano, mysleli si, že mají to nejlepší z mocného dobrého muže (...) dva byli mrtví a někteří byli zraněni, všichni se drželi lodi, bojující s ohněm, plavající ve vodě, kouř a oheň na moři“ (Genius nedatováno). Tyto části textu můžeme chápat jako ukázkou, v jak těžké situaci byli američtí vojáci v čele s Kennedym. Museli bojovat na rozbouřeném moři, a i přes těžké podmínky bojovali, nechtěli se vzdát do japonského zajetí a i přes některé ztráty doplávali na ostrov, odkud byli později zachráněni.

Další ukázkou toho, že se nálady americké zahraniční politiky projevovaly také do kulturní tvorby v 60. letech, tak ukážu dle kritérií pro výběr písní na písni *Ballad of the Green Berets*. Tuto píseň nazpíval Barry Sandler. Tento song byl publikován v roce 1966 a můžeme říct, že to je jediná písnička, která pozitivně odkazuje na Vietnam a měla obrovský úspěch. Sám Sandler mezi lety 1964 až 1965 ve Vietnamu sloužil, ovšem pro zranění byl poslán zpátky do USA. V době vydání se již americká společnost začala stavět k válce ve Vietnamu negativně, přesto úspěch písně to neovlivnilo. Songu se do roku 2020 prodalo devět milionů kopií a 5 týdnů byl na vrcholu nejprestižnější americké hitparády *Billboard Hot 100* (Leepson 2020).

Když se podíváme na text písně, Sandler v první sloce písně se snaží ukázat, jak jsou vojáci, kteří bojují za Spojené státy americké, ve Vietnamu čestní. Sandler chtěl pomocí této písně pro ně získat respekt. V druhé sloce pak dále pokračuje aspektem respektu a snaží se ukázat, jak jsou vojáci zeleného baretu důležití. Ve třetí sloce písně poté znázorňuje, jak těžkou přípravou si vojáci procházejí v přípravě na válku. Ve čtvrté pak skrze text nabádá společnost, aby byla k vojákům a jejich rodinám empatická. V poslední sloce pak zpívá o tom, že narukování do armády je americká tradice, která přechází z generace na generaci. V poslední sloce také říká, že americká společnost by měla své vojáky oslavovat a ne nenávidět. Sandler chtěl díky této písni ještě zvýšit počet vojáků, protože jeho texty ukazovaly na to, jak jsou vojáci čestní a odvážní (Country Daily 2020).

V některých částech písně, například, kde zpívá: „*Bojující vojáci z nebe, Nebojácí muži, kteří skákalí a umírají*“¹¹ (Country Daily 2020), tak můžeme vidět, že touto částí textu se snažil Sandler ukázat, jak těžký život právě vojáci, kterým se přezdívalo zelené barety měli.

Během administrativy prezidenta Johnsona se Spojené státy podle teorie cyklů v americké zahraniční politice nachází stále v extrovertní fázi, avšak ještě během této administrativy přichází takzvaná přechodná část mezi extrovertní a introvertní fází začíná s nástupem prezidenta Nixona. Právě v této fázi, tedy v přechodné fázi, vznikl ve Spojených státech jeden z nejúspěšnějších muzikálů, který se jmenuje *Vlasy*, V originále *Hair*. Muzikál *Vlasy* byl napsán dvojicí James Rado a Gerome Ragni. Hudbu složil Galt MacDermot. Premiéra muzikálu proběhla v říjnu 1967 v Joseph Papp's Public Theater v New Yorku. V dubnu roku 1968 pak proběhla premiéra muzikálu na Broadwayi. James Rado a Gerome Ragni se při psaní muzikálu inspirovali situací ve společnosti v druhé polovině 60. let. Jak sami řekli, tak: „V ulicích, v parcích a v oblastech hippies bylo tolik vzrušení a mysleli jsme si, že kdybychom mohli toto vzrušení přenést na jeviště, bylo by to úžasné“ (Taylor 2007).

Děj muzikálu je zasazen přímo do druhé poloviny 60. let, kdy se v americké společnosti začíná zvedat vlna nenávisti vůči válce ve Vietnamu a objevuje se hnutí hippies. Děj sleduje hlavního hrdinu Bergera, který je velitelem kmene. Muzikál také sleduje přítelkyni Bergera Sheilu, která v muzikálu reprezentuje antiválečnou postavu. V muzikálu se objevuje i postava Claudeho, který je jedním z členů kmene, který vede Berger. V rodině Clauda dochází ke generačním střetům, protože jeho rodiče jsou svým synem zhnusení a žádají ho, aby si našel práci nebo aby se dal k armádě. Claude je nakonec opravdu do armády do války ve Vietnamu povolán. Trojice hlavních hrdinů se snaží vyvážit své mladé životy, lásky a sexuální revoluci svou vzpourou proti válce a svými konzervativními rodiči a společností. Nakonec se Claude musí rozhodnout, zda se bude bránit konceptu, jak to udělali jeho přátelé, nebo podlehne tlakům svých rodičů (a konzervativní Ameriky), aby sloužil ve Vietnamu, což ohrozí jeho pacifistické

¹¹ V originálním znění songu tato část textu zní takto: “Fighting soldiers from the sky, Fearless men who jump and die“ (Country Daily 2020).

principy a bude riskovat život (Anderson 2016). Právě pacifismus je jedním z hlavních témat muzikálu. Claude dostal povolávací rozkaz a rozmýšlí se, jestli povolávací rozkaz spálí nebo opravdu narukuje do války ve Vietnamu a pomůže tak své zemi v boji. Mezitím děj muzikálu ukazuje pohled hnutí hippies na válku jako naprosto zbytečný nástroj zahraniční politiky USA. V písních jako Three-Five-Zero-Zero, Dont put it down, Hare Krishna a především závěrečná píseň Let the Sun Shine In je reflektované volání hippies po míru (Miller 2010).

Muzikál nese název Vlasy. Vlasy v 60. letech byly brány jako znak pacifismu a také znamením rovnosti mezi mužem a ženou. Vlasy byly také brány jako vlajka hnutí hippies. Vlasy vyjadřovaly vzdor a odmítaly diskriminaci. Představitelé měli dlouhé vlasy. Vlasy můžeme chápat jako vzdor proti válce, protože když byli muži povoláni do války ve Vietnamu, museli se ostříhat. Když měl muzikál v dubnu roku 1968 premiéru na Broadwayi, působil kontroverzně. Návštěvníci byli šokováni politickým nádechem muzikálu, pak také shazování války ve Vietnamu a brání drog na veřejnosti. Pro tehdejší společnost bylo také velmi šokující znázorňování sexuality a aktů, když se v první části muzikálu objevili na jevišti nazí lidé (Skidmore 2016).

Úspěch muzikálů byl i přes počáteční kontroverzní recenze obrovský. Na Broadwayi byl muzikál po své premiéře hrán ještě v dalších 1750 představeních. Muzikál se začal hrát i v dalších částech světa, například také ve Velké Británii, v Londýně. Muzikál zde byl ještě úspěšnější. Byl odehrán 1997krát.

4 Spojené státy americké v období v letech 1969 až 1989

V této kapitole se budu zabývat zahraniční politikou prezidentů Richarda Nixona, který pocházel z republikánské strany a funkci prezidenta zastával v období 1969 až do roku 1974. V této kapitole zmíním, jak právě Richard Nixon aplikoval Mnichovské paradigma na konflikt ve Vietnamu, který během jedno administrativy vrcholil. Dále se zaměřím na prezidenta Jimmyho Cartera, který zastával pozici prezidenta jedno volební období, od roku 1977 do roku 1981. V části věnované Jimmymu Carterovi zmíním, jak se Carter odlišoval od svých předchůdců a poté i nástupců. Další osobností v této kapitole bude jeho nástupce republikán Ronald Reagan. Ten nastoupil do Bílého domu v roce 1981 a zůstal zde až do roku 1989. V práci nastíním, jak Reagan aplikoval Mnichovskou dohodu a jak jeho zahraniční politiku ovlivnila válka ve Vietnamu. Posledním prezidentem, kterému se budu věnovat, je George Bush starší, který nastoupil na pozici prezidenta v roce 1989.

4.1 Zahraniční politika v období 1969 až 1989

Prezident Nixon, který nastoupil na pozici prezidenta v lednu 1969, věřil, že Mnichovská dohoda se dá uplatnit na válku ve Vietnamu. Nixon ve svých memoárech odkazoval na Churchillovo vyjádření k Mnichovské dohodě z roku 1938. Churchill v tomto vyjádření Mnichovskou dohodu odsoudil. Nixon se s ním vůči odsouzení Mnichovské konference shodoval. Ve svých pamětech pak Nixon došel k závěru, že „co platilo o obsazení Československa Hitlerem v roce 1938, neméně platilo o zradě Jižního Vietnamu vůči komunistům, kterou prosazovali mnozí v roce 1965“ (Record 2005). Právě v období intervence do Vietnamu za vlády prezidenta Johnsona, z řad republikánů kritizuje politiku prezidenta Johnsona Richard Nixon.

Nixon byl velmi zkušený politik, během Eisenhowerovy administrativy zastával pozici viceprezidenta. Nixonova kritika Johnsonovy administrativy v letech 1964 až 1966 byla ovlivněna čtyřmi fakty. Nixon během tohoto období tvrdil, že válka ve Vietnamu je možností pro USA jak bránit rozšiřování komunismu ve východní Asii a v Tichomoří. Nixon dále čerpal z historie, když tvrdil, že Spojené státy by se měly poučit z Mnichova a s protivníky nejednat nijak než z pozice síly. Nixon se ve svých rétorikách vzdal faktu,

že jde o prestiž a samotnou důvěryhodnost celých Spojených států amerických, kdyby země udělala další ústupek. Posledníma faktem, ze kterého celá kritika vůči Johnsonovi vycházela, byl ten, že Nixon začal bojovat o nominaci na prezidenta USA za republikánskou stranu. Johns (2005) uvádí, že vše, co Nixon v této době tvrdil a činil, a tedy i útoky vůči Johnsonovi, tak musíme brát jako boj o nominaci právě na prezidenta USA.

Prezident Nixon si uvědomoval, že válka ve Vietnamu musí skončit. Americká společnost již tuto válku nemohla dále trpět. Na druhou stranu Nixon si nemohl dovolit ukončit válku tím, že americké vojáky stáhne. Tím by se stal prvním americkým prezidentem, který by ustoupil. V prvních měsících ve funkci prezidenta, Nixon, který byl velmi zkušeným politikem zkusil zvětšit vojenský tlak na Severní Vietnam. Společně se svým poradcem Henry Kissingerem rozhodl o bombardování Kambodže¹², kde měli mít vojáci Severního Vietnamu vojenské základny. Kissinger s Nixonem předpokládali, že představitelé Severního Vietnamu tento krok, tedy bombardování Kambodže, budou brát jako signál toho, že Spojené státy americké pro urychlení války udělají téměř cokoliv. Nixon očekával, že bombardování Kambodže a zesílený vojenský tlak i na bitevní pole v Severním Vietnamu přesvědčí představitelé Sovětského svazu, aby přiměli své spojence ze Severního Vietnamu k vyjednávání. K tomu ovšem nedošlo. Situace ve společnosti ve Spojených státech se stávala neudržitelnou, a proto se Nixon v červnu roku 1969 sešel s prezidentem Jižního Vietnamu, s Nguyenem Van Thieuem, kde mu oznámil, že Spojené státy americké začnou stahovat vojáky z Vietnamu a přenášet odpovědnost na Jižní Vietnam. Tento krok se poté vžil jako *vietnamizace*. Můžeme říct, že to bylo součástí Nixonovy doktríny, která ve zkratce říkala, že Spojené státy se budou držet smluvních závazků se spojenci, budou podporovat své spojence vojensky a ekonomicky. Nixon ovšem ve své doktríně zdůraznil, že USA za nikoho války vyhrávat nebudou. Nixon tak přenesl odpovědnost na Jižní Vietnam. Tento krok můžeme označit za začátek konce války ve Vietnamu. Američané začali jednat o tom,

¹² Bombardování Kambodžy, která v době Vietnamské války byla neutrální zemi uvrhlo zpět do doby kamenné. Na zemi bylo svrženo asi pět set tisíc bomb. Při bombardování zemřelo až 600 tisíc nevinných Kambodžanů. Nixon, ale ani Kissinger za tyto události nebyli souzeni (Veselý 2007).

jak z konfliktu odejít. Tato jednání se však velmi táhla. Ke konečné dohodě došlo až v lednu roku 1973 v Paříži. Mírové dohody z Paříže podepsali představitelé USA, Severního a Jižního Vietnamu. Pro USA to byl tzv. *mír se ctí*¹³, což Nixon před zvolením sliboval. Téhož roku, tedy v roce 1973, odešli z Vietnamu poslední vojáci USA. Spojené státy americké slíbily, že v případě porušení mírových dohod z Paříže odpoví vší silou. Když se o dva roky později, v roce 1975, proamerický režim v Jižním Vietnamu hroutil, Spojené státy nereagovaly (United States Department of State nedatovánoc).

Prezident Nixon ve svém inauguračním projevu v lednu roku 1969 upozorňoval na to, že éra, kdy Spojené státy vše řešily konfrontací, je u konce. Jak on sám řekl, nyní přichází éra vyjednávání (Nixon 1969a). Jak řekl, tak také učinil. Pár měsíců po nástupu do funkce USA navázaly diplomatické vztahy s Čínou¹⁴, která v té době byla komunistická. Od Nixona to byl velmi překvapivý krok, protože byl považován za velkého antikomunistu, který není schopný vyjednávání s komunisty či ústupků vůči komunistům. (Hlaváček 2012). Toto můžeme považovat za politiku detente, která se stala pro administrativu Nixona typická. Avšak sám Richard Nixon plody této politiky nemohl sledovat z pozice prezidenta, protože jako první prezident v historii USA rezignoval. Za jeho rezignací stála aféra Watergate¹⁵ (Hlaváček 2009).

¹³ Toto vyjádření můžeme považovat za symbolické a velmi pravděpodobně i nechtěné odkazování na Mnichovskou konferenci, protože přesně tato slova, tedy *mír se ctí* použil Chamberlain v roce 1938, když přiletěl do Londýna z Mnichovské konference (Hlaváček 2009).

¹⁴První diplomatické setkání mezi představiteli USA a Číny proběhlo v roce 1971. Henry Kissinger, který byl Nixona bezpečnostní poradce a byl na oficiální návštěvě Pákistánu požádal o pár dní volna, které využil na cestu do Pekingu, kde se sešel s premiérem Číny, s Čou En-laiem. Na základě této návštěvy byl pak prezident Nixon v květnu 1972 pozván na oficiální návštěvu Číny, kterou přijal (Bakešová – Kučera – Lavička 2019:444). První interakce mezi těmito státy se ovšem neodehrála na poli politickém, avšak na poli sportovním, kdy se obě země sblížily pomocí stolního tenisu. Toto představitelům Číny, ale také USA vyhovovalo, protože kdyby Nixon učinil přímý krok ke sblížení s Čínskou lidovou republikou, byl by označen za vlastizrádce. Kdyby toto učinil nejvyšší představitel Číny, tedy Mao Ce-tung, radikální levicové křídlo v komunistické straně by ho zničilo. Do historie toto vešlo jako *pingpongová diplomacie* (Griffin 2014).

¹⁵ Při aféře Watergate bylo zjištěno, že prezident Richard Nixon v hotelu Watergate odposlouchává své politické nepříteli, což bylo nezákonné a porušil tak ústavu. Kvůli této aféře se v Kongresu rozjel impeachment, tedy proces na odvolání prezidenta (ČT24 2014).

Jimmy Carter byl první prezident od začátku studené války, který nepoužíval Mnichovské paradigma na obhájení své zahraniční politiky. Můžeme říct, že Carter vedl úplně jinou zahraniční politiku než jeho předchůdci. Jimmy Carter stanovil jako hlavní cíl své zahraniční politiky dodržování lidských práv. Jak ve Spojených státech, tak i všude na světě. Během své administrativy rozvolnil vztahy s dlouholetými spojenci USA, protože nedodržovali lidská práva. Jimmy Carter tedy vedl úplně jinou politiku než jeho předchůdci. Všichni prezidenti od 2. světové války ve své zahraniční politice hledali srovnání s Adolfem Hitlerem a jeho činy. Prezidenti USA pro zastavení rozmáhání komunismu v Koreji či ve Vietnamu využívali právě paralelu s Hitlerem. Carter byl ovšem jiný. On se snažil hledal alternativy, chtěl spolupracovat s komunistickým blokem, chtěl pokračovat a dále rozšiřovat politiku deténte, kterou vedl již Nixon. Carter také kladl velký důraz na morálku a soustředil se i na země třetího světa. Jak se ovšem ukázalo, tato politika byla pouze přechodná. Carter byl u moci pouze jedno volební období, když ho v roce 1980 porazil ve volbách Ronald Regan (Hlaváček 2009).

Po Carterovi nastoupil do křesla prezidenta USA Ronald Reagan, který přinesl do zahraniční politiky opět analogii Mnichova a vzpomínal ve své zahraniční politice také na Vietnam. Reagan se zasadil o to, že Spojené státy americké opět začaly vést konfrontační zahraniční politiku (Hlaváček 2009). Když Ronald Reagan nastoupil na pozici prezidenta USA, byl věkově starší než jeho předchůdci. Zažil druhou světovou válku. Jeho pohled na svět byl formován v době, kdy se v Evropě rozmáhalo nacistické Německo a v Asii působilo imperialistické Japonsko, které útočilo na Čínu. Jeho život byl ovlivněn 30. lety 20. století. Můžeme se domnívat, že právě díky tomu vedl tak ráznou a konfrontační politiku. Naučil se, že jakákoliv neochota kontrolovat jakoukoliv agresi, vede k válce. Slovo appeasement pro něj bylo spojením se vzdáním se (American Foreign Policy nedatovánoc). To, že Reagan odkazoval na Mnichovskou konferenci, je také zřejmé proto, jak často ve svých projevech odkazoval na Winstona Churchilla, jednoho z největších kritiků této konference. Reagan kritizoval předchozí prezidenty za to, že se rozhodli vyjednávat a navazovat kontakty se Sovětským svazem. Reagan byl kritik politiky deténte. Vinil Nixona, Forda, ale i Cartera za to, že USA jsou na ústupu, zatímco Sovětský svaz byl v době jeho nástupu do Bílého domu na vzestupu. Reagan

odmítl SALT dohody, rozhodl se opět navýšit vojenský rozpočet. Ronald Reagan byl a sám se i považoval za velkého antikomunistu (Hlaváček 2012). Je zajímavé tedy pozorovat, jak Reagan vedl agresivní politiku vůči Sovětskému svazu, nebál se ho označit jako *říši zla*. Reagan správně očekával, že Sovětský svaz je na pokraji hospodářského zhroutení a uvědomoval si, že americké výdaje na zbrojení bude muset Sovětský svaz následovat. Věřil, že to bude pro Sovětský svaz zkáza (Hlaváček 2009). To mu ovšem nebránilo usednout s představiteli Sovětského svazu k vyjednávacímu stolu. Spojené státy se společně se Sovětským svazem dohodly na eliminaci jaderných zbraní středního a krátkého doletu. Toto část politického spektra v USA nesla těžce, když si Konzervativní výbor zaplatil reklamu v americkém tisku. Tato reklama vyobrazovala Reagana s Gorbačovem a Hitlera s Chamberlainem. Vyobrazení bylo doplněno nadpisem „Appeasement v roce 1988 je stejně nemoudrý jako v roce 1938“ (Hlaváček 2012).

Sám Reagan na analogii Mnichova odkázal i v mnoha svých proslovech. Jedním z bych byl proslov v březnu 1983, kdy řekl: „Pokud nás historie něčemu naučila, pak tomu, že krátkozraký appeasement či naivní úvahy o našich nepřátelích jsou pošestilé. Značí zradu naší minulosti a pošlapání naší svobody“ (Reagan 1983). V srpnu téhož roku Reagan na Mnichov odkázal tak, že řekl: „Historie nás učí, že jen když jsme silní a rozhodní, můžeme udržet mír, a dokonce i omezit nástrahy míru... „Mír“ je krásné slovo, ale také snadno a často zneužitelné... mír je náš cíl, nikoli politika... Neville Chamberlain hovořil o míru jako vágní politice třicátých let a výsledek nás posunul blíže 2. světové válce“ (American Foreign Relations nedatovánoc).

Prezident ovšem analogii Mnichova tak často nepoužíval kvůli tomu, aby připomněl společnosti hrůzy 2. světové války. Tuto analogii často používal, aby obhájil svou ráznou zahraniční politiku. (Hlaváček 2009).

Jak Pavel Hlaváček (2012) zmiňuje, je zajímavé se také podívat, jak Reaganovu politiku ovlivnil Vietnam. Ronald Reagan chtěl vést a můžeme říct, že i vedl konfrontační politiku vůči Sovětskému svazu, ale také si uvědomoval, že veřejnost mu nedovolí žádnou velkou vojenskou akci. Když nastoupil do pozice prezidenta USA, bylo to teprve šest let od ukončení války ve Vietnamu. Americká veřejnost byla na tuto válku stále

velmi háklivá, vzpomínky na ni byly stále velmi živé a ovlivnilo to politiku nejen Reagana, ale později i jeho nástupce, Georga Bushe staršího, či Billa Clintona. Komplex z Vietnamu se v Reaganově politice promítal tak, že i když Reagan masivně zbrojil, téměř na žádném kontinentu nebyla přítomna americká armáda. Když už došlo k tomu, že americká armáda byla vyslaná na vojenskou misi, bylo to pouze na krátký časový úsek. Je zde vidět, že prezident se snažil, aby se neopakoval scénář z Vietnamu.

Ronald Reagan byl ve společnosti po celou dobu své vlády velmi oblíbený. Byl tak jedním z mála prezidentů, kterým se povedlo si udržet vysokou popularitu během celého volebního období. Jedním z důvodů, proč tomu tak bylo, je, že americká veřejnost byla po fiasku ve Vietnamu skleslá a měla velmi nabourané sebevědomí. Právě Reagan jim pomohl získat zpátky ztracené sebevědomí¹⁶. Nabourané sebevědomí mohlo také být důsledkem politiky deténte, kterou vedl Nixon či Carter. Reagan tuto politiku bral jako impuls toho, že se studená válka nedá vyhrát, což on explicitně odmítal. Reagan byl známý tím, že nebyl žádný expert na zahraniční politiku. Orientoval se v problematice zahraniční politiky jen velmi lehce a povrchem, ale i to mu stačilo, aby vedl velmi efektivní zahraniční politiku. Dokázal americké veřejnosti svoji politiku vysvětlit na velmi jednoduchých příkladech. V tomto se poučil od svých předchůdců, kteří nedokázali americké veřejnosti vysvětlit, že Spojené státy a Sovětský svaz nejsou morálními partnery a Sovětský svaz musí být zničen. Na zničení Sovětského svazu se podle něj musely Spojené státy ve velké míře podílet. Tato politika se ukázala jako pravdivá, když se Sovětský svaz opravdu na konci 80. let rozpadl. V pozici prezidenta USA rozpadu Sovětského svazu již přihlížel George Bush st., ale Ronald Reagan se o to svou konfrontační politikou z velké míry zasadil (Hlaváček 2012).

George Bush starší byl velmi zkušený politik a zahraniční politice rozuměl asi jako žádný jeho předchůdce od druhé světové války. Byl to také poslední prezident USA, který zažil druhou světovou válku. Ještě předtím než v roce 1989 nastoupil do úřadu, pokusil se v roce 1980 získat nominaci na prezidenta USA za republikánskou stranu.

¹⁶ Předtím než se Reagan stal prezidentem, tak působil jako herec, který vždy na veřejnosti vystupoval velmi sebevědomě, upraveně. To může být jedním z důvodů, proč se povedlo právě jemu navrátit Americe ztracené sebevědomí (The White House nedatováno).

S tímto pokusem ovšem neuspěl. Přesto se do nejvyšší politiky dostal, když si ho Ronald Reagan zvolil jako svého viceprezidenta. Jako viceprezident mohl navštívit vybrané zahraniční země a pomohlo mu to stát se v zahraniční politice ještě větším expertem. Byl také ředitelem CIA. George Bush starší se stal prezidentem v době, kdy se měnil svět. Končila studená válka, rozpadl se východní blok, Berlínská zeď byla zbourána. Jeho největší zkouška přišla v roce 1990, kdy iránský prezident Saddam Hussein intervenoval do Kuvajtu, což bylo nelegální, a Bush toto nemohl ignorovat (The White House nedatovánob).

Vojenská operace, která byla proti Husseinovi vyslána, se tak stala největší vojenskou operací od války ve Vietnamu. Sám Bush se v ospravedlnění vyslání vojsk odkazoval na Mnichov (Hlaváček 2009), když v proslovu, kdy oznamoval vyslání vojsk, použil analogii Mnichova: „Uspěli jsme v boji za svobodu v Evropě, protože jsme my a naši spojenci zůstali pevní. Jestliže nás historie něčemu naučila, pak tomu, že se musíme bránit agresi, jinak zničíme vlastní svobodu. Appeasement nefunguje. Tak jako jsme toho byli svědky v třicátých letech, vidíme i dnes v Saddámovi Husajnovi agresivního diktátora, který ohrožuje své sousedy“ (Bush 1990). Bush na analogii Mnichova odkazoval i v dalším proslovu. Konkrétně to bylo v proslovu, který vedl k válečným veteránům a snažil se opět odůvodnit intervenci, tentokrát slovy: „Spojené státy musí stát, kde vždy stály – proti agresi, proti těm, kteří by použili sílu k nahrazení právního státu (...), před půl stoletím měl svět možnost zastavit bezcitného agresora, ovšem té šance nevyužil. Slibuji vám, že tentokrát neuděláme stejnou chybu“ (American Foreign Relations nedatovánoc).

Konflikt v Perském zálivu byl konfliktem, kdy se prezident USA, v tomto případě George Bush starší, musel vypořádat s paradigmatem Mnichova, který promlouval do zahraniční politiky USA, ale nově se také musel vypořádat s paradigmatem Vietnamu. Bush si toto velmi dobře uvědomoval. Ve výročíh byl velmi opatrný, aby se vyhnul jakémukoliv názku analogie Vietnamu (Hlaváček 2009). Komplex Vietnamu byl ovšem i po dvaceti letech velký, čehož si byl Bush vědom. Potřeboval tak jinou analogii, díky které by mohl přesvědčit americkou společnost o tom, že tato válka stojí za to, aby v ní USA bojovaly. Snažil se jakékoliv připomínky o druhém Vietnamu ihned odmítat.

Mnohokrát tvrdil, že toto nebude další Vietnam. Tvrdil, že válka v Perském zálivu bude krátká a rozhodně v ní USA nezabředne. V dalším z mnoha proslovů, kterými obhajoval válku v Perském zálivu, například řekl, že: „Před půl stoletím náš národ a svět draze zaplatily za uklidnění agresora, který měl a mohl být zastaven. Nechystáme se udělat tuto chybu dvakrát“ (American Foreign Relations nedatovánoc). Bush jednoduše řečeno varoval, aby se neopakoval další Mnichov. Tímto varováním se tak chytrě vyhnul komplexu z Vietnamské války. Bush si však neuvědomoval, že varováním, aby se neopakoval druhý Mnichov, se velmi podobá prezidentům, kteří byli u moci před Vietnamem a takto tu válku ospravedlňovali. Proto se jim v té válce podařilo zabřednout (Hlaváček 2009).

Přesvědčování a obhajování možnosti vyslání vojsk do Perského zálivu proti Husseinovi pomocí Mnichovské analogie se mu vyplatilo. Získal podporu v kongresu, dokonce i ve společnosti. Slavil úspěch také na poli OSN, kde se mu podařilo prosadit rezoluci právě proti Husseinovi. Rezoluce, kterou se Bushovi podařilo prosadit, umožňovala možnou vojenskou akci právě proti iránskému diktátorovi. Bush si uvědomoval, že tato vojenská akce musí proběhnout rychle a bez dlouhého prodlení. Věřil, že pokud se OSN bude pokoušet najít kompromis, tak to dá pouze více času Husseinovi se na válku připravit. Dalším důvodem, proč chtěl Bush vše provést rychle a bez přípravy, byl také ten fakt, že si uvědomoval a poučil se, že i když společnost invazi do Perského zálivu nyní podporuje, pokud tato operace bude trvat příliš dlouho, společnosti se tato invaze znelíbí a bude silně proti jako v případě s Vietnamem. S takovouto myšlenkou ovšem Bush narazil u nejvyšších představitelů armády USA. Ti byli silně proti, aby vojenská invaze do Perského zálivu proběhla rychle a co nejdříve. Představitelé armády se snažili poučit z Vietnamu tím, že vojenská akce potřebuje několik měsíců na přípravu. Bush naopak tvrdil, že je potřeba provést akci co nejrychleji a nejrazantněji. Bush a představitelé armády nakonec došli ke kompromisu. Vojenská operace se konala v nejzazším možném termínu, jak si přál Bush. Do Kuvajtu byl ovšem vyslán počet vojáků, který si přáli představitelé armády (Hlaváček 2009). Vojenská invaze do Kuvajtu započala 17. ledna roku 1991. Tato operace se zapsala do historie jako *Operace Pouštní bouře*. Operace Pouštní bouře slavila obrovský úspěch a můžeme říct, že skončila dříve, než vůbec začala. Boje byly pozastaveny po sto hodinách od začátku operace s výsledným

vítězstvím pro USA, které byly podporovány koalicí OSN. Hussein byl z Kuvajtu vyhnán a byl nucen kapitulovat. Cíl operace byl tak splněn. Prezident Bush se k tomu vyjádřil takto: „Je to pro Ameriku velký den. A díky bohu, konečně jsme strašáka Vietnamu navždy pohřbili v písku pouště Arabského poloostrova“ (Hlaváček 2012).

Velké vítězství, kterého dosáhly Spojené státy v Perském zálivu, mělo své trhliny. Prezident Bush udělal kvůli Mnichovskému příkladu z Husseina druhého Hitlera, čímž si vlastně zavřel dveře k jakémukoliv případnému vyjednávání. Jestliže Prezident Bush mluvil velmi často o analogii s druhou světovou válkou, jeho vojska neměla osvobodit pouze Kuvajt, ale pokračovat v útoku na Írán. George Bush starší před touto vojenskou operací odkazoval na Mnichov a na druhou světovou válkou, takže se očekávalo, že stejně jako spojenci během druhé světové války postupovali v osvobozování Evropy, bude pokračovat i Bush v Perském zálivu. Ovšem k tomu nedošlo. Bush v Perském zálivu splnil, proč tam v první řadě intervenoval, tedy osvobození Kuvajtu. I když jeho argumenty před operací nasvědčovaly k tomu, že bude chtít Husseina porazit i v Íránu, nedošlo k tomu. Přirovnáme-li tuto akci k druhé světové válce, tak spojenci by se zastavili na hranicích Německa a u moci by nechali Hitlera. Bush tedy vytvářel a hledal podobnost mezi druhou světovou válkou a invazí do Kuvajtu, přesto nakonec od té podobnosti v závěru operace sám odstoupil, když se spokojil „jen“ s osvobozením Kuvajtu. Na druhou stranu můžeme vidět nový styl americké zahraniční politiky, o který se právě George Bush starší zasadil. Tím myslíme, že další vojenské operace po světě se budou řešit skrze OSN (Hlaváček 2009).

4.2 Kulturní tvorba v USA od roku 1969 až do roku 1987

Kulturní tvorba v tomto období byla ovlivněna válkou ve Vietnamu a změnou ve společnosti. Ve společnosti se začali prosazovat členové hnutí Hippies. Začala být prosazována láska, mír a harmonie všech. Válka začala být ve společnosti negativně vnímána a byla brána jako zbytečná a špatná věc. Toto se promítlo také do kulturní tvorby, kdy kulturní tvorba byla namířena proti válce, například písně Johna Lennona, které se staly hymnami anti válečných demonstrací. Válka v tomto období v kulturní

tvorbě také začala být vykreslována z jiného pohledu, a to z pohledu vojáků, kteří přežili a vrátili se domů. Filmy velmi často sledovaly následky, které jim válka zanechala.

Za administrativy prezidenta Nixona, tedy v době, kdy se Spojené státy americké nacházely v introvertním cyklu fáze zahraniční politiky, byl natočen seriál M*A*S*H. Tento seriál je ukázkou, že introvertní fáze i v 70. letech zasáhla do kulturní tvorby. Seriál M*A*S*H byl ve Spojených státech amerických extrémně populární. Seriál se vysílal od roku 1972 až do roku 1983. Děj byl zasazen do války v Koreji. Seriál již od začátku byl považován za protiválečně zaměřený. Děj seriálu sleduje armádní chirurgickou nemocnici. Hrdinové řeší každodenní problémy, ale také lékařské problémy. Seriál je jedinečný v tom, že válku ukazuje z mnoha pohledů. Prvním pohledem, který se na válku dívá, je pohled samotných lékařů, kteří museli opustit USA a své rodiny. Druhým pohledem je pak pohled vojáků na válku. Seriál se také věnuje silným tématům jako je nesmyslnost války či smrt. Je také zajímavé, že seriál se začal vysílat během války ve Vietnamu. I když děj seriálu měl být zasazen do války v Koreji, brala americká veřejnost seriál jako jasnou kritiku Spojených států a fiaska ve Vietnamu (Wright 2015).

Na seriálu M*A*S*H lze také jasně vidět změnu myšlení v americké veřejnosti, jak byla ovlivněna hnutím Hippies. Toto bych rád ukázal na postavě Maxwella Klingera. Tato postava po celou dobu seriálu vystupovala v ženském oblečení. V 70. letech to bylo bráno díky kultuře Hippies jako vcelku normální, ale během 50. či 60. let by tento čin byl něco nepředstavitelného a společnost a kritika by seriál roztrhala. Další postavou, která vyjadřovala promítání cyklické teorie do kultury, byla také hlavní postava celého seriálu, tedy Hawkeye Price. Tuto postavu ztvárnil Alan Alda. Price v seriálu vyjadřoval jasně negativní postoj vůči válce, byl to antimilitarista. Za celou dobu seriálu u sebe neměl zbraň. Na cyklech americké zahraniční politiky, jak se promítaly do kultury, je také jasně vidět, že seriál M*A*S*H byl populární v 70. letech, tedy v introvertní fázi. V této fázi byla válka brána jako něco špatného a projev zesměšňování války bylo bráno jako jistý projev černé komedie. Kdyby byl seriál vysílán v 50. letech, kdy byly USA v extrovertní fázi, tak seriál M*A*S*H, který odmítal válku, zesměšňoval válku, na scéně se objevoval muž oblečený v ženských šatech, seriál by velmi pravděpodobně

u diváků propadl. O populárnosti seriálu také svědčí ten fakt, že poslední díl seriálu sledovalo 125 milionů Američanů. To bylo asi 77 % lidí v USA, kteří v té době měli zapnutý televizor (ČT24 2011a).

Dalším symbolem introvertní fáze v kultuře jsou písně Johna Lennona. John Lennon se proslavil jako jeden z členů pravděpodobně nejznámější kapely všech dob, tedy *The Beatles*. Na konci 60. let, kdy už bylo jasné, že se The Beatles rozpadnou, se Lennon začal angažovat se svou ženou, Yoko Ono v politice a především v protestech proti válce ve Vietnamu, která se v té době, tedy na konci 60. let, odehrávala. Lennon s Yoko Ono uspořádali mírový protest proti válkám. V roce 1969 uspořádali protest, s názvem *bed-in*. Tento protest zahrnoval, že Ono a Lennon budou 7 dní ležet v posteli a každý den do svého hotelu budou zvat novináře. Lennon tento protest okomentoval takto: „(...) s Yoko jsme věděli, že ať už po svatbě uděláme cokoliv, tak to bude v novinách. Proto jsme se rozhodli, že když už v novinách budeme, tak toho využijeme jako reklamu pro mír“ (Taysom 2020).

První typ tohoto protestu se odehrál v Evropě, konkrétně v Nizozemsku. John Lennon se rozhodl, že tento protest zopakují v Severní Americe. Avšak Lennon do Spojených států nebyl vpuštěn, proto se Ono a Lennon rozhodli tento protest uspořádat v hotelu v Montrealu, v Kanadě (Taysom 2020).

Právě v hotelu v Montrealu během tohoto protestu byl Lennonem nahrán jeden z nejznámějších songů mírových hnutí proti válce ve Vietnamu, tedy *Give Peace a Chance*. Písnička byla nahrána velmi jednoduše. Lennon použil jednoduché nastavení čtyř mikrofonů a čtyř pásmového magnetofonu, který si přinesl s sebou. Nahrávání tohoto songu se účastnilo velké množství novinářů. Mezi novináři například byli Timothy Leary, Dick Gregory, Petula Clark, Derek Taylor, Murray the K and Allen Ginsberg. Někteří z těchto jmen se objevila v textu písničky (Boilen 2009).

Jen pár měsíců po nahrání tohoto songu se píseň stala hymnou antiválečných hnutí proti válce ve Vietnamu. Píseň se dostala nejvýše na 14. příčku v americké hitparádě Billboard Hot 100. Nejvíce se toto ukázalo při protestu ve Washingtonu. Protest se odehrál 25. listopadu roku 1969. Protestu proti válce ve Vietnamu se účastnilo na půl

milionů demonstrantů. Demonstranti před Bílým domem tuto píseň zpívali, když do textu přidávali i věty typu „Posloucháš, Nixone?“ (Taysom 2020).

Touto písní Lennon a Ono ohromující jednoduchostí představili problém společnosti v 60. letech. Singl jednoduše říká, že situace, ve které se válka ve Vietnamu odehrávala na konci 60. let je výsledkem toho, že lidé nedávají míru šanci. Stále se opakující refrén, ve kterém zní „*dejte míru šanci*“ posluchači připomíná, že mír je něco, čeho může být dosaženo. Avšak jednotlivci, kteří o míru či válce rozhodují, musí míru dát šanci (Kannan nedatováno).

Ashley Kannan (nedatováno) také ve svém článku píše, že Lennon s Ono tuto písničku složili v době, kdy válka ze strany USA eskalovala, protože se ji Nixon větším nátlakem snažil rychleji ukončit. Píseň potvrzuje, že ve Spojených státech byl silný protiválečný sentiment proti válce ve Vietnamu. Tato píseň je také velmi populární z toho důvodu, že zasáhla přesný bod nelibosti války ve Vietnamu. Song naznačuje, že období Vietnamské války bylo poznamenáno silným sociálním rozdělením. Na jedné straně byli ti, kteří byli v mocenské pozici, a na druhé straně byli ti, kteří neměli žádnou politickou moc. Mezi druhou skupinu se právě Lennon a Ono řadili. Píseň naznačuje, že vietnamská válka měla morální dynamiku. Ve společnosti to začalo být bráno tak, že kdo podporoval válku, podporoval smrt amerických vojáků. Druhá strana, která proti válce bojovala, tak se snažila uplatnit morálku, tedy něco, co píseň osvětluje.

John Lennon složil i další songy, které byly velmi často hrány během anti válečných hnutí. Jedním z těchto songů je *Power to People*. Píseň byla vydána v březnu 1971. Píseň byla nejvýše na 11. příčce v americké hitparádě Billboard Hot 100. Její název je jedním z výrazů, které se staly součástí kulturního myšlení konce 20. století. Název písně odkazuje na stejné slovní spojení, které používaly rebelské skupiny, které vnímaly útlak ze strany politiků. Mezi tyto skupiny se řadili tzv. Černí panterři, kteří razili heslo „Všechnu moc lidem“, v originále *All the Power to People*. Černí panterři tento slogan používali jako protest proti nadvládě vládnoucí bohaté třídy ve společnosti (Havers 2021).

Během administrativy Jimmyho Cartera byla zahraniční politika v jasně introvertní fázi. Toto se v kultuře projevovalo tak, že se za Carterovy vlády točily antiválečné filmy, ale také filmy, které hrůzy války ukazovaly z jiného pohledu.

Jedním z těchto filmů je film Lovec jelenů, v originále *The Deer Hunter*. Film vypráví příběh z Vietnamské války a sleduje osudy tří kamarádů. Prvním z kamarádů je Michael, druhým je Steven a třetím Nick. Film získal Oscara v kategorii Nejlepší film. Děj je zasazený do 60. let. Je rozdělený na tři části (IMDb nedatovánob). První část filmu se věnuje životů tří kamarádů, kteří spolu pracují v ocelárně a chystají se na svatbu jednoho z nich. Ihned po svatbě musí Michael, Steven a Nick narukovat do armády, aby bojovali ve válce ve Vietnamu. Ani jeden z nich nemůže říct, že se těší na boj za svoji vlast ve válce za hodnoty Spojených států amerických. První část filmu, která se odehrává ještě ve Spojených státech, skrývá také mnoho znaků kultury, které značí, že Spojené státy jsou v introvertní fázi své zahraniční politiky. V tomto filmu také můžeme předpokládat, že dojde ke kulturnímu šoku. Ve filmu se v době svatby na hostině objevuje voják, veterán z Vietnamu. Michael, hlavní postava se vyptává na válku ve Vietnamu. Zajímá se o to, jaké to tam je. Voják v první chvíli tyto otázky ignoruje. Když se dozví, že Michael, Steven a Nick musí narukovat a odejít do války, ze které se on vrátil, tak odpoví na otázku „Jaké to tam je?“ tak, že zakřičí „Na nic!!“ (Screenplays for you nedatovánob). Toto všechny šokuje a překvapí. Postava ve filmu ztvárňuje Spojené státy americké, potvrzuje, že válka není tak dobrá a dobře odůvodnitelná, jak se může na první pohled zdát. Film je především směřován na osudy vojáků, kteří se vrátili z války. Film ukazuje skrze problémy vojáků po návratu do USA, jak je válka špatná. Veteráni mají mnohdy sebevražedné sklony a psychické problémy.

Druhá část filmu se již odehrává ve válce ve Vietnamu. Hlavní postavy filmu, tedy Michael, Nick a Steven, jsou zajati. Musí mezi sebou hrát ruskou ruletu, což jeden z nich odmítne. Je potrestán. Zbývá dva během své hry zabijí strážce a podaří se jim uniknout. Při útěku, kdy jsou zachráněni americkým vrtulníkem, dvě z hlavních postav, konkrétně Michael a Steven se neudrží a z helikoptéry spadnou. Steven si při pádu poraní obě nohy, Michael ho zachrání, Steven se dostane do nemocnice. Nick o svých dvou kamarádech nic neví a upadne do depresí. Je rozhodnuto, že kvůli jeho stavu pro něj válka končí a

pojede domů. Ještě před odletem do USA Nick navštíví klub, kde se hraje ruská ruleta. Toto mu obnoví vzpomínky na ruletu. V reakci na vzpomínky se pokusí vystřelit na jednoho z návštěvníků klubu a poté na sebe, naštěstí ani jedna rána nevyjde. Nick poté odjíždí s jedním z návštěvníků klubu (Kennedy 2000, Bradshaw 2014).

Třetí část filmu se odehrává již ve Spojených státech amerických. Mike se vrací domů, kde ho doma čekají kamarádi na uvítanou. Mike se této akce odmítá účastnit. O jeho dvou kamarádech, tedy o Nickovi a Stevenovi nic neví. Mike se svými kamarády poté popíjí, což se zvrhne ve výměnu názorů. Jeden z nich vytáhne na druhého zbraň. Když to vidí Mike, vytrhne mu revolver a nechá v něm jen jednu kulku. Přiloží revolver na kamarádovu hlavu a zmáčkne spoušť. Výstřel nevyjde. Všichni jsou tímto chováním Mikea šokováni (Kennedy 2000).

Mike doma v USA zjistí, že Steven žije a že se léčí v nedaleké nemocnici. Steven přišel o obě nohy. Mike se se Stevenem setkává. Steven mu ukazuje, že mu někdo posílá obrovské množství peněz ze Saigonu. Mike ví, že to je Nick. Mike odlétá zpátky do Saigonu, aby zde našel Nicka, což se mu podaří. Ovšem Nick si na nic nepamatuje, myslí si, že přežil jedině on, a jeho psychický stav je velmi špatný. Mike chce přesvědčit Nicka k odjezdu tím, že si spolu zahrají ruskou ruletu. Při této hře Nick Mika konečně poznává a zastřelí se (Kennedy 2000).

Po uvedení filmu se nejvíce mluvilo o scénách s ruskou ruletou. Právě ruskou ruletu můžeme považovat za symbol celého filmu. Ruská ruleta ve filmu vyjadřuje, že čemukoliv můžeme věřit, o jejím úmyslně náhodném násilí, o tom, jak se dostává do hlav těch, kteří jí hrají, jak jim hra bere rozum. Ve filmu ruská ruleta platí pro válku jako celek. Ruská ruleta je považována za skvělý symbol, protože v kontextu tohoto příběhu činí jakékoli ideologické prohlášení o válce zbytečným. I když tento film popisuje hrůzy války, nemůžeme ho považovat za antiválečný film. Není to ani válečný film. Film by měl ukázat, jak válka ve Vietnamu ovlivnila životy obyčejných pracujících Američanů a zanechala vzpomínky, které budou mít až do konce svého života (Ebert 1979).

Spojené státy americké byly podle teorie Klingberga za prezidenta Ronalda Reagana v introvertní fázi. Ke konci jeho období však přešly do extrovertní fáze. V této práci můžeme vidět, že i za jeho období odrážela kultura nálady americké zahraniční politiky.

Jako ukázkou kulturní tvorby podle mnou zvolených kritérií zmíním americký válečný film Četa, v anglickém znění *Platoon*. Film byl natočen v roce 1986. Rok, který můžeme označit jako jeden z přelomových roků mezi introvertní a extrovertní fází. Režisérem filmu byl Oliver Stone. Film je kritiky považován za jeden z nejlepších válečných filmů. Za důkaz tohoto tvrzení můžeme považovat, že v roce 1986 vyhrál film Oscara za nejlepší film. Děj filmu se odehrává v 60. letech 20. století v období Vietnamské války. Film je velmi dobře obsazen. Hlavní role ztvárňují Charlie Sheen, Willem Dafoe a Tom Berenger (Imdb.com nedatováno).

Film pojednává o mladém studentovi Chrisovi Taylerovi, který se rozhodne skončit se školou. Místo studia se dobrovolně přihlásí do armády, aby mohl sloužit vlasti ve válce ve Vietnamu. S tvrdou realitou války se střetává hned po přiletu do Vietnamu. Kritika války či zbytečnost války ve Vietnamu je vyjádřena nakládáním černých pytlů s těly padlých Američanů do letadla. I přes tuto zkušenost Taylor zůstává pozitivní a nadšený. Stále považuje válku za dobrou věc. Taylor je spolu s dalšími nováčky přidělen k 25. pěchotní divizi, která měla za úkol vyhledat v džungli nepřátele a poté je eliminovat¹⁷. Tyto fyzicky, ale i psychicky náročné mise pomalu sráží prvotní entuziasmus Taylora. Během akce je americká jednotka přepadena vojsky Vietnamu. Dojde k přestřelce, kdy je několik amerických mužů zabito či zraněno. Z akce je viněn právě Taylor. V této fázi se rozhoří boj mezi seržanty Eliasem a Barnesem. Seržant Elias s Taylorem soucítí. Avšak seržant Barnes je velmi tvrdý a zlý. Jednotka postupuje dál a při útoku na jednu vesnici jsou nalezeny zbraně. Zbraně jsou nalezeny v rýži. Barnes vyslyší rolníka, kterému poté zastřelí ženu, a vyhrožuje zabitím i jeho dítěte. Toto viděl Elias, který vyhrožuje Barnesovi, že ho za to dostane před vojenský soud. Při další vojenské akci Barnes Eliase zastřelí. Pouze Taylor ví, že za smrt Eliase může Barnes a ne Vietnamci. V té době už Taylor ví, že je válka strašná a má k ní velmi odmítavý postoj. Situace ve Vietnamu se horší a situace se stává neudržitelná. Válečné běsnění během jedné z bitev

¹⁷ Těto válečné taktice se říká *Seek and Destroy*. Během války ve Vietnamu hrála velmi důležitou roli. Cílem této taktiky bylo vyhledat nepřátele, zničit je a okamžitě poté se stáhnout. Úspěšnost této taktiky se měřil počtem zabitých nepřátel. Spojené státy tuto taktiku využívaly také v Iráku či v Afghánistánu (Owen 2011).

přežije pouze pár desítek vojáků včetně Taylora a Barnese. Taylor se rozhodl pomstít smrt Eliase a Barnese zastřelí (Cawley 1987, Adams 1987).

Film můžeme chápat jako antiválečný film, který ukazuje v plné nahotě, jak válka dokáže být krutá a zbytečná. Umírají nevinní obyvatelé. Postava seržanta Eliase je ve filmu velmi důležitá. Právě tato postava ve filmu reprezentuje změnu nálad v zahraniční politice USA. Elias v roce 1965 ještě věří, že USA válku vyhrají, že válka je dobrá věc. To se ovšem postupem času mění. Ve filmu, který se odehrává v letech 1967 až 1968, přiznává, že válka je špatná. Přiznává, že nevěří, že Spojené státy válku ve Vietnamu vyhrají. Ve filmu je nejsilnější antiválečný segment vidět v rozpravě Eliase a Taylora, když seržant Elias povídá: „(...) tak dlouho jsme nakopávali ostatním zadky, že myslím, že přišel čas, aby někdo nakopal nám. Jedinou slušnou věcí, kterou odtud vidím, jsou statisíce přeživších chlapů, jako jsi ty, Taylore. Budete se vracet do malých městeček po celých Spojených státech amerických a víte, jaké to je vzít někomu život a co to může udělat s duší člověka. (...) a pokud máte nějaký mozek, tak s tím budete bojovat až do konce života, protože to je levné. Je to ta nejlevnější věc, kterou znám. Až ti politici začnou znovu prodávat použitou válku, ty a tvoje generace řeknete ať jdou do háje. Ty jsi to viděl, ty to znáš. Tam hluboko, tam dole (Elias udeří Taylora do žaludku) si to pamatuješ až do smrti. To je ten důvod, proč si to přeživší pamatují. Protože smrt je nenechá zapomenout“ (Screenplays for you nedatováno).

Závěr

Cílem diplomové práce bylo analyzovat dopad paradigmatu Mnichova a Vietnamu a v širším slova smyslu neúspěšné politiky appeasementu v období 1945 až 1989 na tvorbě zahraniční politiky Spojených států amerických. V další části mé práce jsem analyzoval, jaké dopady měla Vietnamská válka na tvorbu zahraniční politiky. Tento cíl jsem pojal poněkud nestandardně, když jsem se zaměřil na teorii kulturního traumatu. Jinými slovy, mým cílem bylo ukázat, že se Mnichovské paradigma a poté i Vietnamské paradigma projevuje jak ve tvorbě zahraniční politiky Spojených států amerických, tak také v americké kulturní tvorbě ve zkoumaném období.

Moje výzkumná otázka zněla: „Můžeme zahraničně politický cyklus lze identifikovat i v kultuře? Promítají se zahraničně politické cykly zpětně do kultury?“ Mým závěrem této práce tedy je, že se zahraniční politické cykly do kultury projevují, což můžeme vidět na filmech z 50. až 60. let, kdy se ve filmech hlavní hrdinové nevzdávají a bojují za americké hodnoty, jak Spojené státy v politice. A naopak v 70. až 80. letech je kulturní tvorba namířena proti válkám, kdy je vyobrazována jako negativní a zbytečná věc.

Odpověď na moji výzkumnou otázku tedy zní, že Mnichovské a Vietnamské paradigma reflektuje americkou kulturní tvorbu v mém zkoumaném období.

K dosažení cíle jsem v práci používal dvě teorie. První teorií, kterou jsem použil, byla teorie cyklů v americké zahraniční politice od Franka Klingberga. Tuto teorii pak také dále rozpracovává například Jack Holmes. Nastínil jsem, že podle této teorie se ve tvorbě americké zahraniční politiky objevují dva cykly, extrovertní a introvertní.

V praktické části této diplomové práci tedy bylo mým úkolem vyvrátit či potvrdit tezi, že se právě tyto cykly americké zahraniční politiky projevují i do kulturní tvorby. V extrovertní fázi jsem kulturní tvorbu jako je například kniha *Návrat z pekel*, dále filmy *Most přes řeku Kwai*, *Sedm statečných*. Tato kulturní tvorba v extrovertní fázi reflektovala zahraniční politiku USA. Hlavní hrdinové v těchto filmech se odmítali vzdát, nechtěli nepříteli ustoupit, i když byli například ve velké početní nevýhodě. I přes riziko vlastní smrti riskovali a bojovali za americké hodnoty, například za svobodu. Ale

nejenom jejich svobodu, jak je vidět ve filmu Sedm statečných, tak také za svobodu ostatních, i když vesnice ve filmu, kterou ochraňovali, tak pro ně byla velmi vzdálená jejich vlastnímu domovu. Můžeme říct, že válku reflektovala jako snesitelný prostředek zahraniční politiky a nijak ji nehatila. Myslím, že tato kulturní tvorba reflektuje Spojené státy v extrovertní fázi. Spojené státy odmítaly ustupovat, bojovaly za svobodu Koreji a poté i Vietnamu a snažily se bojovat za jejich hodnoty.

Kulturní tvorba v introvertní fázi byla ovšem jiná. Spojené státy americké vstoupily do introvertní fáze v roce 1969. Jak jsem již psal výše, během přechodu z introvertní fáze do introvertní fáze vrcholil konflikt ve Vietnamu. Vietnam kulturní tvorbu v introvertní fázi velmi ovlivnil. Jedním z nejvíce známých kulturních počinů v této době jsou písničky Johna Lennona, například Power to the People či Give Peace a Chance. Tyto songy se staly hymnami protestů proti válce a jasně reflektovaly situaci ve společnosti, která byla již silně proti válce.

Také filmová tvorba se během této introvertní fáze změnila. Režiséři i v této fázi používali jako náměty k filmům válku, ať už v Koreji či později ve Vietnamu. Avšak v této době již válka nebyla oslavována. Nebyla zobrazována jako snesitelný nástroj zahraniční politiky. Na příkladu M*A*S*H, jehož děj se odehrává během války v Koreji, můžeme vidět, jak se kulturní tvorba změnila přechodem z extrovertní fáze do introvertní. V seriálu M*A*S*H je válka vyobrazována jako špatná a zbytečná věc. V seriálu je také brána s humorem, v některých částech až zesměšňována. V seriálu jsou vidět náznaky toho, že se Spojené státy nacházely v introvertní fázi. Například postava Maxwella Klingera ukazovala, jak se posunula i společnost Spojených států amerických. Tato mužská postava se v seriálu převlékala za ženu a chtěla být z armády propuštěna. Další zajímavou postavou, která vyjadřovala negativní postoj k válce, byla postava Hawkaye Prince. Tato postava vyjadřovala negativní postoj k válce tím, že nikdy u sebe nenosila zbraň.

Jako další filmy v introvertní fázi byly natočeny filmy Četa či například Lovec jelenů. Tyto filmy pocházejí z 80. let, takže se jejich děj odehrává v době války ve Vietnamu. Oba filmy vykreslují válku jako negativní věc, která zabíjí nevinné lidi. Filmy válku

reflektují na životě přeživších vojáků, kteří jsou psychicky nemocní a jejich návrat k normálnímu životu je velmi složitý, velmi často až nemožný.

Filmy v introvertní fázi reflektují druhé paradigma americké zahraniční politiky, tedy paradigma Vietnamu. Filmy či hudba byly tvořeny tak, aby válku vyobrazovaly jako zbytečnou, velmi často negativní věc a že Spojené státy by se do těchto válek neměly zapojovat. Přesně takovýto postoj zastávaly i USA v introvertním cyklu ve tvorbě americké zahraniční politiky.

Ve své diplomové práci zmiňuji například i muzikál Vlasy. Tento muzikál vznikl v roce 1967, tedy ještě v extrovertní fázi. Avšak tento muzikál válku odsuzoval, vykreslil ji jako zbytečnou věc. To mojí tezi ale nevyvrací. Mezi extrovertní a introvertní fází je tzv. přechodná fáze. V takové fázi jsou američtí představitelé stále extrovertní co se týče tvorby americké zahraniční politiky, avšak již se pomalu obrací právě k fázi introvertní. Toto období se tedy reflektuje muzikálem i do kulturní tvorby. Jednoduše řečeno, i když v této fázi ještě vznikaly filmy či hudební tvorba, která vykreslovala válku jako přijatelnou věc, tak už i v tomto období se začala objevovat kulturní tvorba, která spíše patřila do introvertní fáze, když válku reflektovala jako zbytečnou.

Zdroje

Adams, William (1987). "Platoon: Of Heroes and Demons,". *Dissent* vol. 34, str. 383.

Acheson, Dean (1950). Speech on the Far East. *Teaching american history* (<https://teachingamericanhistory.org/library/document/speech-on-the-far-east/>, 22. 2. 2021).

Alexander, C. Jeffrey (2004). Toward a Theory of Cultural Trauma. In: Alexander, C. Jeffrey – Eyerman, Ron a kol., *Cultural Trauma and Collective Identity* (University of California Press), str. 1–61.

Alexander, C. Jeffrey (2015). K teorii kulturního traumatu. In: *Paměť a trauma pohledem humanitních věd: komentovaná antologie teoretických textů*. Praha: Akropolis.

Alexander, C. Jeffrey (2016). Culture trauma, morality and solidarity: The social construction of 'Holocaust' and other mass murders. *Thesis Eleven* 132(1), str. 3–16.

American Foreign Relations (nedatováno). *The Munich Analogy – The Vietnam War* (<https://www.americanforeignrelations.com/E-N/The-Munich-Analogy-The-vietnam-war.html>, 30. 1. 2021).

American Foreign Relations (nedatovánob). *The Munich Analogy–The cuban missile crisis* (<https://www.americanforeignrelations.com/E-N/The-Munich-Analogy-The-cuban-missile-crisis.html>, 1. 2. 2021).

American Foreign Relations (nedatovánoc). *The Munich Analogy – Reagan, Bush, and the gulf war* (<https://www.americanforeignrelations.com/E-N/The-Munich-Analogy-Reagan-bush-and-the-gulf-war.html>, 4. 2. 2021).

Anderson, H. Mogens (2016). Hair the musical synopsis in English. *Operalogg* (<https://www.operalogg.com/hair-the-musical-synopsis-in-english/>, 7. 4. 2021).

Anne Frank House (nedatováno). *The Publication of the Diary* (<https://www.annefrank.org/en/anne-frank/diary/publication-diary/>, 25. 3. 2021).

Arlington National Cemetery (nedatováno). *Audie Murphy* (<https://www.arlingtoncemetery.mil/Explore/Notable-Graves/Medal-of-Honor-Recipients/World-War-II-MoH-recipients/Audie-Murphy>, 16. 3. 2021).

Batalov, E. Ja. –Malašenko, U. Je. –Melvil, A. Ju. (1985). *Ideologičeskaja strategica SŠA na mirovoj arene* (Moskva: Meždunarodnyje otnošenija).

BBC (nedatováno). *The Vietnam War* (<https://www.bbc.co.uk/bitesize/guides/zv7bkqt/revision/5>, 1. 2. 2021).

Boilen, Bob (2009). Old Music Tuesday: 40 Years of Giving Peace A Chance. *NPR* (https://www.npr.org/sections/allsongs/2009/06/old_music_tuesday_40_years_of_2.html, 19. 3. 2021).

Boutlelisová, Eva – Tomášek Marcel (2015). Kulturní, sociální a národní trauma v současném kulturně–sociálním diskurzu a jeho průnik do českého společenskovedního kontextu. *Český lid* 102 (4), str. 465–490.

Bradshaw, Peter (2014). The Deer Hunter review – Cimino's masterpiece of cruelty and horror. *The Guardian* (<https://www.theguardian.com/film/2014/jul/31/the-deer-hunter-review-ciminos-masterpiece>, 10. 3. 2021).

Briley, Ron (nedatováno). Must We Put Up with Munich Analogies Yet Again? *History News Network* (<https://historynewsnetwork.org/article/29784>, 25. 1. 2021).

Bush, George st. (1990). *President George Bush Announcing War against Iraq* (<https://www.historyplace.com/speeches/bush-war.htm>, 5. 2. 2021).

Cawley, Leo (1987). An Ex-Marine Sees "Platoon". *Monthly Review* 39 (2).

Correll, T. John (2014). The Weinberger doctrine. *Air Force Magazine* (<https://www.airforcemag.com/article/0314weinberger/>, 1. 3. 2021).

Cotter, Padraig (2020). A Walk In The Sun Is The Most Underrated WWII Movie Of The 1940s. *Screenrant* (<https://screenrant.com/walk-sun-underrated-world-war-2-movie-1940s/>, 1. 3. 2021).

Country Dail (2020). “*The Ballad of the Green Berets*”, *Fearless Men Who Jump And Die* (<https://www.countrythangdaily.com/the-ballad-of-the-green-berets/>, 8. 4. 2021).

ČT24 (2011a). *MASH – dodnes nepřekonaný fenomén* (<https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/1247971-mash-dodnes-neprekonany-fenomen>, 2. 3. 2021).

ČT24 (2011b). *Za neúspěšnou „proticastrovskou“ invazi v Zátocě svini mohla CIA* (<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1272432-za-neuspesnou-proticastrovskou-invazi-v-zatoce-svini-mohla-cia>, 1. 2. 2021).

ČT24 (2014). *Aféra Watergate: Nixonovi zlomila vaz, legitimizovala kontrolní roli médií*. 8. 8. 2014 (<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1022728-afera-watergate-nixonovi-zlomila-vaz-legitimizovala-kontrolni-rolu-medii>, 3. 2. 2021).

ČT24 (2018). *Svět vítal po Mnichovu mír. Obavy z narušení rovnováhy sil zůstaly v menšině* (<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2592205-svet-vital-po-mnichovu-mir-obavy-z-naruseni-rovnovahy-sil-zustaly-v-mensine>, 31. 12. 2020).

ČT24 (2020). *Před sedmdesáti lety vypukla korejská válka. Pnutí na 38. rovnoběžce trvá dodnes* (<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3127013-pred-sedmdesati-lety-vypukla-korejska-valka-pnuti-na-38-rovnobezce-trva-dodnes>, 30. 1. 2021).

Dutton, David (2007). Proponents and critics of appeasement. *Oxford Dictionary of National Biography*. 4. 1. 2007 (<https://www.oxforddnb.com/view/10.1093/ref:odnb/9780198614128.001.0001/odnb-9780198614128-e-95646>, 22. 2. 2021).

Ebert, Robert (1979). *The Deer Hunter*. *Roberebert.com* (<https://www.rogerebert.com/reviews/the-deer-hunter-1979>, 10. 3. 2021).

Ebert, Robert (1999). The Bridge on the River Kwai. *Rogerebert.com* (<https://www.rogerebert.com/reviews/great-movie-the-bridge-on-the-river-kwai-1957>, 8. 4. 2021).

Freud, Sigmund (1896). Heredity and the Aetiology of the Neuroses. In: Strachey, J. (ed.): *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud*. 3

Gaddis, L. John (2006). *Studená válka* (Česká republika: Slovart).

Gallup, George (1972). The Gallup Poll. *New York, Random House* 2–3.

Genius.com (nedatováno). *P. T. 109* (<https://genius.com/Jimmy-dean-p-t-109-lyrics>, 8. 4. 2021).

Giesen, Bernhard (2001). Social Trauma. In: Giesen, Bernhard ed. *International Encyclopedia of Social and Behavioral Sciences* (Amsterdam: Elsevier), str. 14473–14476.

Giesen, Bernhard (2004). Reconstruction the Social Space of Culture. *Thesis Eleven* (79), str. 31–36.

Griffin, Nicolas (2014). *Ping-pong diplomacy: the secret history behind the game that changed the world* (Simon and Schuster).

Higgins, Jenny (2006). The Anglo-American Leased Bases Agreement. *Newfoundland and Labrador Heritage Web Site* (<https://www.heritage.nf.ca/articles/politics/anglo-american-leased-bases.php>, 1. 3. 2021).

Hlaváček, Pavel (2009). Dědictví Mnichovské smlouvy a jeho dopady na Americkou zahraniční politiku. *Obrana a strategie* (1), str. 117–135.

Hlaváček, Pavel (2012). Paradigmata americké zahraniční politiky aneb legitimace moci pomocí „Mnichova“ a „Vietnamu“. *Acta ff* 3 (12), str. 193–221.

Hlaváček, Pavel (2014). *Vymaňování USA z vietnamské války* (Brno: Barrister & Principal).

Holmes, E. Jack (1985). *The Mood/Interest Theory of American Foreign Policy* (University Press of Kentucky).

Holmes, Jack (2021). *Globalism and Nationalism: Insights from Two Hundred Forty Years of Interactions Between Domestic Moods and International Interests in U.S. Foreign Policy and Four Years of President Donald Trump* [přednáška] 6. 4. 2021 (Las Vegas: the annual meeting of the International Studies Association).

Churchill, Winston (1940). Blood, Toil, Tears and Sweat. *International Churchill Society* (<https://winstonchurchill.org/resources/speeches/1940-the-finest-hour/blood-toil-tears-and-sweat-2/>, 1. 3. 2021).

Churchill, Winston (1946). The Sinews of Peace ('Iron Curtain Speech'). *Winston Churchill.org* (<https://winstonchurchill.org/resources/speeches/1946-1963-elderstatesman/the-sinews-of-peace/>, 23. 2. 2021).

Imdb.com (nedatováno). *Platoon* (<https://www.imdb.com/title/tt0091763/>, 4. 3. 2021).

Imdb.com (nedatovánob) *The Deer Hunter* (<https://www.imdb.com/title/tt0077416/>, 10. 3. 2021).

Imdb.com (nedatovánoc). *The Magnificent Seven* (<https://www.imdb.com/title/tt0054047/>, 18. 3. 2021).

Johns, L. Andrew (2005). A Voice from the Wilderness: Richard Nixon and the Vietnam War, 1964-1966. *Presidential Studies Quarterly* 29 (2). str. 317–335.

Kannan, Ashley (nedatováno). What does the song "Give Peace A Chance" suggest about the Vietnam War Era? *Enotes* (<https://www.enotes.com/homework-help/what-has-song-give-peace-chance-suggests-vietnam-352602>, 14. 3. 2021).

Kaplan, D. Robert (2007). Foreign Policy: Munich Versus Vietnam. *The Atlantic* (<https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2007/05/foreign-policy-munich-versus-vietnam/305934/>, 30. 1. 2021).

Kennan, George (1951). *The Sources of Soviet Conduct. American Diplomacy, 1900–1950* (Chicago: University of Chicago Press).

Kennedy, Colin (2000). The Deer Hunter Review. *Empire* (<https://www.empireonline.com/movies/reviews/deer-hunter-review/>, 10. 3. 2021).

Kissinger, Henry (2002). *Umění diplomacie* (Praha: Kosmos).

Klingberg, L. Frank (1952). The Historical Alternation of Moods in American Foreign Policy. *World Politics* 4 (2), str. 239–273.

Klingberg, L. Frank (1970). Historical Periods, Trends, and Cycles in International Relations. *The Journal of Conflict Resolution* 14 (4) str. 505–511.

Klingberg, L. Frank (1983). *Cyclical Trends in American Foreign Policy Moods. The Unfolding of America's World Role* (Lanham New York and London: University Press of America).

Klingberg, L. Frank (1996). *Positive Expectations of America's World Role: Historical Cycles of Realistic Idealism* (Lanham: University Press of America).

Krejčí, Oskar (1988). USA: veřejné mínění a zahraniční politika. *Sociologický časopis* 24(1), str. 42–53.

Miller, Scott (2010). Hair – An Analysis. Hair. The American Tribal Love-Rock Musical. *Michael Butler Productions* (<http://www.michaelbutler.com/hair/>, 7. 4. 2021).

Ministerstvo obrany České republiky (nedatováno). *NATO–VZNIK* (<https://www.mocr.army.cz/nato/strategie-a-cile/nato---vznik-2409/>, 20. 1. 2021).

Mueller, John (1985). *War, Presidents and Public Opinion* (Lanham, New York and London: University Press of America).

Neal, G. Arthur (1998). *National Trauma and Collective Memory: Major Events in the American Century* (New York: M. E. Sharpe).

Německý, Marek (2015). *Co drží společnost pohromadě?* (Nakladatelství Karolinum).

Nitze, Paul (1975). [Ústní sdělení] 5. srpna 1975 (HSTL).

Nixon, M. Richard (1969a). Inaugural Address. *The American Presidency Project* (<https://www.presidency.ucsb.edu/documents/inaugural-address-1>, 3. 2. 2021).

Nixon, M. Richard (1969b). Address to the Nation on the War in Vietnam. *The American Presidency Project* (<https://www.presidency.ucsb.edu/documents/addressthe-nation-the-war-vietnam>, 3. 2. 2021).

Bakešová, Ivana – Kučera, Ondřej – Lavička, Martin (2019). *Dějiny Čínské lidové republiky (1949–2018)* (Praha: NSN).

Nora, Pierre (2012). *Mezi pamětí a historií* (Praha: Cefres).

Owen, F. William (2011). “Seek and Destroy: The Forgotten Strategy for Countering Armed Rebellion”. *Infinity Journal* 2, str. 12–15.

Petrovskaja, M. M (1977). *Obščestvennoje mnenije SŠA: oprosy i politika* (Moskva: Meždu–narodnyie otnošeníia).

Pfeiffer, Lee (nedatováno). The Magnificent Seven. *Britannica.com* (<https://www.britannica.com/topic/The-Magnificent-Seven>, 18. 3. 2021).

Poláček, Dan – Vítková Kateřina (2018). Obrazem: Takhle zemřel prezident John F. Kennedy. Fotografie z atentátu před 57 lety. *Aktuálně.cz*. 24. 11. 2018 (<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/foto-atentat-jfk-john-fitzgerald-kennedy-smrt-55-let-vyroci/r~a1e0b514ecff11e8a09cac1f6b220ee8/>, 1. 2. 2021).

Pollins, M. Brian – Schweller, L. Randall (1999). Linking the Levels: The Long Wave and Shifts in U.S. Foreign Policy, 1790–1993. *American Journal of Political Science* 43 (2), str. 431–464.

Reagan, Ronald (1983). Ronald Reagan, „Evil Empire Speech“ (8 March). *Voices of Democracy* (<https://voicesofdemocracy.umd.edu/reagan-evil-empire-speech-text/>, 4. 2. 2021).

Record, Jeffrey (1998). *Perils of Reasoning by Historical Analogy Munich, Vietnam and American use of Force Since 1945. Occasional Paper* (4).

Record, Jeffrey (2005). Using (and Misusing) History: Munich, Vietnam, and Iraq. *Politique Étrangère* (3), str. 599–611.

Record, Jeffrey (2006). *The Specter of Munich: Reconsidering the Lessons of Appeasing Hitler* (Washington D.C: Potomac Books Inc).

Rycroft, Charles (1993). *Kritický slovník psychoanalýzy* (Praha: Psychoanalytické nakladatelství).

Screenplays for you (nedatováno). *Platoon (1986) by Oliver Stone. Final script* (<https://sfy.ru/?script=platoon>, 4. 3. 2021).

Screenplays for you (nedatovánob). *The Deer Hunter (1978) by Deric Washburn* (https://sfy.ru/?script=deer_hunter, 5. 3. 2021).

Sedmidubský, Jan (2015). George Kennan podruhé: Dlouhý telegram z Moskvy. *Český rozhlas plus* (<https://plus.rozhlas.cz/george-kennan-podruhe-dlouhy-telegram-z-moskvy-6541922>, 28. 2. 2021).

Shachtman, Tom (2013). It's Time to Abandon 'Munich'. *Foreignpolicy.com* (<https://foreignpolicy.com/2013/09/29/its-time-to-abandon-munich/>, 1. 2. 2021).

Schuyler, Foster (1983). *Activism Replaces Isolationism: U. S. Public Attitudes 1940–1975* (Washington D. C: Foxhall Press).

Skidmore, Maisie (2016). Lessons We Can Learn From Hair. *AnOther* (<https://www.anothermag.com/design-living/8635/lessons-we-can-learn-from-hair>, 7. 4. 2021).

Strouhalová, Patricie (2017). K čemu sloužil Marshallův plán? *Radiozurnal.rozhlas.cz*. 15. 1. 2017 (<https://radiozurnal.rozhlas.cz/k-cemu-slouzil-takzvany-marshalluv-plan-8169697>, 20. 1. 2021).

Suda, Zdeněk (2017). Americký boj o smysl poučení z Mnichova. *Lidovky.cz* (https://www.lidovky.cz/noviny/americky-boj-o-smysl-pouceni-z-mnichova.A070929_000090_ln_noviny_sko, 22. 1. 2021).

Sztompka, Piotr (2004). The Trauma of Social Change: A Case of Postcommunist Societies. In: Alexander, J. – Eyerman, R. – Giesen, B. – Smelser, N. – Sztompka, P.: *Cultural Trauma and Collective Identity* (Berkeley, CA: University of California Press), str. 155–195.

Šajtar, Jaroslav (2014). Dohody, jež odzvonily Francouzům. *Reflex.cz*. 26. 4. 2014 (<https://www.reflex.cz/clanek/historie/55609/dohody-jez-odzvonily-francouzum.html>, 30. 1. 2021).

Taylor, Kate (2007). "The Beat Goes On". *The New York Sun* (<https://www.nysun.com/arts/beat-goes/62643/>, 7. 4. 2021).

Taysom, Joe (2020). Remembering John Lennon and The Plastic Ono Band recording 'Give Peace A Chance' in a Montreal hotel. *Far Out Magazine* (<https://faroutmagazine.co.uk/john-lennon-yoko-ono-bed-record-give-peace-chance/>, 19. 3. 2021).

The Hollywood Report (2016). *'The Magnificent Seven': THR's 1960 Review* (<https://www.hollywoodreporter.com/review/magnificent-seven-1960-review-original-931098>, 18. 3. 2021).

The White House (nedatováno). *Ronald Regan* (<https://www.whitehouse.gov/about-the-white-house/presidents/ronald-reagan/>, 4. 2. 2021).

The White House (nedatovánob). *George H. W. Bush* (<https://www.whitehouse.gov/about-the-white-house/presidents/george-h-w-bush/>, 5. 2. 2021).

United States Department of State (nedatováno). *The Truman doctrine, 1947* (<https://history.state.gov/milestones/1945-1952/truman-doctrine>, 20. 1. 2021).

United States Department of State (nedatovánob). *NSC-68, 1950* (<https://history.state.gov/milestones/1945-1952/NSC68>, 27. 1. 2021).

United States Department of State (nedatovánoc). *Ending the Vietnam War, 1969–1973* (<https://history.state.gov/milestones/1969-1976/ending-vietnam>, 3. 2. 2021).

Veselý, Daniel (2007). Americké bombardování Kambodže vyneslo Rudé Khméry k moci. *Respekt.cz*. 29. 8. 2007 (<https://vesely.blog.respekt.cz/americke-bombardovani-kambodze-vyneslo-rude-khmery-k-moci/>, 3. 2. 2021).

Weinberger, Casper (1984). The User of Military Power. *Air Force Magazine* (<https://www.airforcemag.com/PDF/MagazineArchive/Documents/2004/January%202004/0104keeperfull.pdf>, 18. 4. 2021).

Weinstal, Edward (1998). John Foster Dulles. *Britannica.com* (<https://www.britannica.com/biography/John-Foster-Dulles>, 30. 1. 2021).

Witkze, Sean (2016). A Brief History of Magnificent Seven. *The Ringer* (<https://www.theringer.com/2016/9/21/16045446/magnificent-seven-history-seven-samurai-antoine-fuqua-68bb5d96c5cc>, 18. 3. 2021).

Wright, Megh (2015). Why You Should Watch M*A*S*H If You Havent Already. *Vulture.com* (<https://www.vulture.com/2015/07/why-you-should-watch-mash-if-you-havent-already.html>, 1. 3. 2021).

Young, Ken (2013). Revisiting NSC 68. *Journal of Cold War Studies* 15 (1), str. 3–33.

Resumé

In this diploma thesis I focused on showing the reflection of the Munich Agreement in American foreign policy, but also in cultural creation. The goal of this diploma thesis was to analyze the impact of the Munich and of the Vietnamese paradigm on American foreign policy. In this thesis I tried to prove whether we can identify political cycles in culture as well. The theory of the American cycles of foreign policy by Frank Klingberg was used. Klingberg says that in American foreign policy there are two cycles. The first ones are the extrovert cycles. During this time the United States wanted to participate in the international affairs. The second ones are the introvert cycles. During this period the United States wanted to focus on their national problems. and they did not want to invert to any parts of the world. I focused on the period from 1945 till 1989. The reason why I chose period of time was that the World War II ended and the United States decided to get more involved in the international affairs than before and to spread its values. Another reason to choose this period was the creation of the bipolar world where the United States faced the Soviet Union and they tried to prevent the spread of communism during this time. This period is also called Cold War and it is very interesting to see how the United States and its society changed during this time. The foreign policy of the United States has been influenced by the Munich Agreement since 1945, although the United States has not participated in it at all. The United States knew that the policy of appeasement, which culminated in the Munich Agreement, did not prevent war, but the exact opposite, the outbreak of war. Their enemy was the Soviet Union, which was an ally of the United States during World War II. This period of the American foreign policy can be called the Munich paradigm. The United States fought in Korean war during this time to prevent the spread of communism in that area. During this time in American culture we can see many films inspired by World War II or the Korean War. We can also see that in the American culture, the war is considered as a tolerable tool of American foreign policy. The cultural production often portrays characters as brave individuals, never giving up heroes who fight for their goal with risking their lives. We can say this paradigm influenced the American foreign policy till 1968 or 1969. Since 1969 till 1989 the American foreign policy was influenced by the second paradigm, which is called paradigm of Vietnam. The beginning of this paradigm was associated

with the Vietnam War, which was very unpopular in the American society. Many people, mostly young people, the so-called new generation considered the Vietnam War as useless. They wanted to negotiate with the enemy and withdraw troops from Vietnam. They wanted to promote love, peace and harmony. We can say that the beginning of this paradigm is associated with the rise of the hippie movement. During this period we can see many films inspired by Vietnam War in the American culture. In those films war is seen as a useless thing and dangerous thing. Many directors tried to show soldiers coming home after the war and being almost incapable to live a normal life again. They tried to show that the war in negative way and as a reason why many soldiers had trauma after getting back home. In conclusion, thesis showed that the the paradigm of Munich and Vietnam influenced American foreign policy during Cold war. The American cycles of foreign policy are reflected in cultural creation.